

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

6. leto / številka 35

V Celovcu, dne 2. septembra 1954

Cena 1 šilling

Važna izkaznica

Nas govorica nas na zunaj razodeva kot Slovence. Drugega vidnega ali slšnega znaka ni. Govorica je najvažnejša izkaznica narodnosti.

Kako je s slovensko govorico med nami?

Naj razkrijemo brez slehernega pridržka resnico, kakršna je! Vedno očitneje se slovenske govorice sramujemo. Sami ne vemo več, kako skoraj igraje menjavamo slovenske in nemške besede, kako v vlaku, v avtobusu ali kje na ulici domala nevede z lastnimi ljudmi zaidemo iz slovenskega kramljanja v nemški pogovor. Ponekod samo še zlogujemo slovensko tiskano besedo in rajši beremo nemške knjige in časopise. Še poraznejše je stanje naše mladine. Kino, šport, šola jo uvajajo v nemščino in današnji mladi ljudje le preradi pozabljajo materinščino. Pogosti so primeri, da se v naših družinah mladina celo pred starši pogovarja samo še nemško in da ravna z materinščino prav mačehovsko. Na žalost so postale redke družine, v katerih je slovenska beseda res še v polni časti in kjer je slovenski tisk še dobrodošel prijatelj. A čeprav jih ni toliko, kot bi jih lahko bilo, jih vendar še najdemo. In te družine so tem dragocenejše, ker so resnično nosilke slovenske kulturne misli in našega domačega kulturnega življenja.

Kaj je krivo, da tako splošno gine spoštovanje do slovenske govorice po naših dolinah? Kako zagovarjamo našo vedno bridkejšo kulturno sramoto?

Izgovarjamo se s šolo, ki ponemčuje. Ali smo že kdaj pomislili, da bi bila šola ob strnjeni in jasni volji staršev v jezikovnem pogledu boljše? Naši očete in matere so glasno zahtevali svojo šolsko pravico. Znali so tudi žrtvovati, kot nam pričata slovenski šoli v Šentjakobu in v Velikovemcu. In kaj smo že storili mi?

Izgovarjamo se z napredujočo civilizacijo in z rastočim tujskim prometom. Ob tem pa vse preradi preslišimo prezir tujeve do ljudstva, ki svojo narodnostno in jezikovno svojstvenost tako lahkoverno zapravljajo. Nikar ne pozabimo, kar nam je naš pesnik pel: — Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujeve peti. — Noše, običaji in domača govorica so še danes najlepši izraz narodne posebnosti.

In še ta izgovor često srečujemo: Po nekem naravnem zakonu se počasi ponemčujemo, ker smo pač maloštevilni, sosed pa je večmilijonski. Ali znamo na sledeče vprašanje: In kako se mi tega „naravnega“ ponemčevanja branimo? — odgovoriti drugače, kot da v zadregi molčimo?

Vsestranska, smotrna skrb za čisto slovensko govorico je brezpogojno potrebna.

Zgodovina je sodnica kulturne brezbriznosti in narodne nezavednosti. Lužških Srbov so na Saškem še v Hitlerjevem času našli nad sto tisoč. S posmehom pa so dodali, da sta dobri dve tretjini srbskega ljudstva nezavedni in da pozabljata domačo govorico. Prišla je druga svetovna vojna, z njo so deželo zasedle ruske čete. Kaj je sledilo? Trumoma so se ljudje spet izjavljali za Srbe in se začeli učiti že pozabljene materinščine.

Materin jezik je božji dar, ki smo ga z našim življenjem ob rojstvu prejeli. Nismo ga sami zaslužili, zato ga tudi nimamo pravice zapravljati.

Stojimo v času velikih prelomov, ves svet kliče po rešitvi. A ne pričakujemo je od drugod, če sami ne bomo z vsemi našimi silami pomagali pri preobnovi. Začeti pa je treba pri sebi.

Kdor se še čuti Slovenca, bo hvaležen Previdnosti, da sme v slovenski besedi z vernostjo in kulturnostjo prispevati k splošni rešitvi. Ta danes tudi ve, da je slovenska beseda važna izkaznica za bodočnost.

Pobitost v Evropi

Evropska obrambna skupnost je razbita — V pričakovanju novih načrtov

Na drugi strani objavljamo v političnem tednu opis dramatičnega poteka usodne seje v francoskem parlamentu, ko so francoski poslanci odklonili, da bi Francija pristopila k Evropski obrambni skupnosti. Ves politični svet je pod vtisom tega dogodka. Časopisi prinašajo velike napise in svoje komentarje.

Komunistično časopisje na Zapadu in komentariji iz za železne zavese soglasno pojejo slavo o „zmagi francoskega ljudstva in miru, vso čast zmagovalnim borilcem za mir“; na Zapadu pa se skušajo čimprej znajti v novem položaju in ugibajo o novih poteh za ureditev novih obrambnih načrtov.

Angleško časopisje se ne ustavlja ob kritiziranju preteklih dogodkov, temveč upira svoj pogled v bodočnost in je mnenja, naj bi v bodoče Anglija prevzela iniciativo in predložila nove predloge za ustvaritev nove obrambne skupnosti. Slišati pa je že glasove, naj bi se z novimi predlogi Anglija

ne obvezala za vzdrževanje večjih vojaških sil na evropski celine.

V Švici menijo, da je francoski ministrski predsednik Mendes-France že v Ženevi igral po navodilih iz Moskve in da nima prav nobenega razloga, da bi bil ponosen na zmago.

V Belgiji so mnenja, da imajo Sovjeti edini dobiček ob zadnjih dogodkih. Kar so si leta dolgo prizadevali, jim je sedaj uspelo: Razbili so enotnost zapadnih zaveznikov. Belgijski zunanji minister in vodja socialistov Spaak je dejal:

„To je ogromen diplomatski uspeh za Sovjete. Zal mi je, da je bilo toliko naporov zastoj, in bodočnost me skrbi, ker je toliko vprašanj ostalo nerešenih. Glasovanje ni ničesar uredilo in treba bo začeti na novih izhodiščih. Smo brez načrtov, vsaj trenutno; edino, kar morem reči, je, da evropska ideja in ideja atlantskega pakta preživljata veliko krizo.“

Dullesova izjava

Ameriški zunanji minister napoveduje spremembe v zunanji politiki

Zunanji minister Dulles je dal naslednjo izjavo, ki izraža veliko razočaranje ameriških vladnih krogov:

„Odklonilno zadržanje Francije nalaga Združenim državam dolžnost, da svojo zunanjo politiko posebno proti Evropi uredijo. Žalostno je dejstvo, da se je v Franciji nacionalizem, ki ga podpira komunizem, tako utrdil, da spravlja v nevarnost vso Evropo.“

ZDA so mnenja, da je treba takoj sklicati posebno sejo držav Atlantskega pakta. Prav tako so v najkrajšem času potrebna posvetovanja s kanclerjem Adenauerjem. „Do-

volj smo okretni,“ je izjavil Dulles dalje, „da bomo znali našo domačo politiko položiti primerno usmeriti in da pri tem ne bomo prezrili dogodkov v tujini. Zapadni narodi morajo vse storiti, da bo dobila Zahodnonemška republika čimprej svojo suverenost in potrebna sredstva, da bo mogla prispevati svoj delež k miru in k mednarodni varnosti.“

„Francoska odklonitev Evropske obrambne skupnosti je žalostno dejstvo,“ je dejal Dulles, „kajti Francija se je izneverila svojemu lastnemu zgodovinskemu predlogu, ki ga je stavila pred štirimi leti.“

V Nemčiji pozorno zasledujejo dogodke

V Bonnu skrbno zasledujejo dogodke v Angliji in v Združenih državah. Angleški ministrski predsednik je za včeraj zvečer sklical vladno na posebno sejo, prej pa se je bil posvetoval z zunanjim ministrom Edenom. Menijo, da bodo Angleži predlagali konferenco štirih, da bi se s kanclerjem Adenauerjem pogovorili o nadaljnjem razvoju.

Francozi bodo o zunanji politiki sklepali šele v novembru

Francoska zbornica se je v torek popoldne spet sestala. Ob tej priliki je ministrski predsednik Mendes-France stavil predlog, naj bi se zunanjepolitična debata začela v novembru. Ko je stopil v dvorano, je bilo slišati klice: „Ostavka! Ostavka!“

Mendes-France je zaman poskušal premostiti krizo v vladi. Več ministrov hoče odstopiti. „Prišli smo v slepo ulico in če hočemo priti iz nje, moramo hitro ukrepati,“ je dejal Mendes-France. Zagovorniki Evropske obrambne skupnosti so predsednika ostro kritizirali. Poslanec Reynaud je govoril:

„Vi greste po krvavih sledovih preteklosti. Kaj nameravate zdaj? Zaman govorite, da ste za Atlantski pakt. Njegov cilj je bil v evropski obrambni skupnosti uporabiti nemške sile. Če boste zdaj dali Nemčiji samostojnost brez vračila, boste priklicali spet na dan vojsko, ki je korakala po glavni cesti v Parizu in po francoskih mestih. Če bodo Amerikanci in Angleži zahtevali, od Vas vzpostavitev samostojne nemške armade,

odkod mislite tedaj dobiti potrebne glasove?“

Predsednikov predlog za odložitev zunanjepolitične debate je zbornica sprejela s 418 proti 162 glasovom.

TAJNI NAČRT ZA POGODBO IZDAN

V Manili, glavnem mestu Filipinskih otokov, je nek časopis objavil popolno besedilo tajnega ameriškega načrta o obrambni pogodbi v jugovzhodni Aziji. Ta načrt naj bi bil predložen na tajni seji konference, ki se je imela včeraj začeti.

Po tem načrtu bi bile države — podpisnice (Združene države Amerike, Velika Britanija, Francija, Avstralija, Nova Zelandija, Filipini, Tajska in Pakistan) obvezane k skupnim akcijam, če bi jim grozila nevarnost od zunaj ali v notranjosti države.

Predčasna objava tega načrta je povzročila veliko razburjenje v Londonu in Washingtonu. Posebno ker se je s tajnim načrtom o Atlantskem paktu tudi podobno zgodilo, da je bil prišel v javnost pred uradno objavo.

KRATKE VESTI

Msgr. Filippo Bernardini, tajnik papeške kongregacije za širjenje vere je umrl 70 let star. Zadel ga je srčna kap.

Indijski ministrski predsednik Nehru bo na povabilo kitajskega zunanjega ministra Čuenlaja obiskal meseca oktobra ali novembra rdečo Kitajsko.

Japonski ministrski predsednik Yoshida namerava na svojem svetovnem potovanju obiskati tudi Nemčijo, Francijo, Italijo in Veliko Britanijo. Na pot bo šel ob koncu septembra.

Sir Winston Churchill je zaslužil s svojo knjigo o zgodovini druge svetovne vojne 42 milijonov šilingov. Tudi ostale njegove knjige so dosegle najvišje število bralcev.

Britanskim znanstvenikom se je posrečilo sestaviti pivo v tabletah; če se tablete raztopi v vodi, ki vsebuje ogljikovo kislino, je takoj pri roki hladilna in osvežilna pijača.

Včeraj je prispel na Reko predsednik turške republike Dželal Bayar. Med svojim obiskom v Beogradu bo stanoval v dvoru na Dedinju.

V Ankari bo ob priliki obiska predsednika turške republike v Beogradu izšla knjiga o Jugoslaviji in o jugoslovansko-turških odnosih. Tiskana bo v turškem, srbskem in francoskem jeziku.

Slovenijo je letos obiskalo okrog 70.000 turistov. Največ jih je prišlo iz Avstrije, Zahodne Nemčije, Velike Britanije, Holandije, Francije in iz Združenih držav Amerike.

Predor na Ljubeljskem prelazu bi Jugoslavlani radi uredili za promet. Na avstrijski strani bi popravila stala okrog 7 milijonov šilingov. Ta znesek pa je previsok, da bi ga Avstrija mogla dati na razpolago, ker je proračunska postavka za gradnjo cest že izčrpana.

Na Štajersko je ob koncu tedna spet pribežalo osem beguncev iz okolice Maribora, med njimi družina z dvema mladoletnima otrokoma.

V Gradcu je bil v nedeljo motorni vlak, ki vozi na Dunaj, tako natrpan, da je tik pred odhodom stalo na peronu še skoraj 400 ljudi. Ker so se nekateri na vsak način hoteli odpeljati, so poskušali priti na vlak skozi okna vagonov. Pri tem je neka ženska omedlela, neka druga pa je dobila pretres možganov.

V Zagrebu se je pričelo zasedanje glavnega sveta mednarodne zveze za zaščito otrok, ki se ga udeležujejo zastopniki iz 40 držav.

Nov hitrostni in nov višinski rekord so postavili ameriški letalci. Neko novo letalo je doseglo hitrost 2610 km na uro, in neko drugo letalo je doseglo višino 26.000 metrov. Letalsko ministrstvo iz varnostnih ozirov ne objavlja drugih podrobnosti.

Ameriško društvo za raziskovanje raka je nakazalo 500.000 dolarjev za proučevanje raka na pljučih in za raziskovanje učinkov cigaretne tobaka na pljuca.

Cirkus „Apollo“, ki je v Avstriji dobro znan, gostuje v Turčiji. Za pomoč avstrijskim poplavljenjem je nakazal znesek 5000 šilingov.

Deset deških zborov, skupno 500 mladih pevcev, bo 9. oktobra pelo na javnem koncertu ob priliki 2. mednarodnega kongresa katoliške cerkvene glasbe na Dunaju.

Pretekli teden smo imeli v Avstriji 1193 prometnih nesreč, v katerih je bilo 936 ranjenih in 23 mrtvih. V istem času je bilo na Koroškem 143 nesreč, 131 ranjenih in 4 mrtvi.

Za škofijski marijanski kongres, ki bo v Celovcu od 1. do 3. oktobra, se povsod po Koroškem pripravljajo. Slovenci bomo imeli ob tej priliki lastno prireditev.

Politični teden

Po svetu . . .

Ko to pišemo, je v teku velika debata v francoskem parlamentu o Evropski obrambni zvezi. Od izida te debate tudi zavisí usoda Evropske obrambne zveze. Štiri leta so pretekla, odkar so prav Francozi bili ti, ki so se s toliko vnemo zavzeli za politično, gospodarsko in vojaško združitev držav zapadne Evrope. Bili so to vladni politiki, ki so hoteli prelomiti z nesrečno preteklostjo, biti v prvi vrsti Evropejci in šele potem Francozi. Schuman, Bidault, Pinay, Mayer, Mollet so se imenovali ministrski predsedniki, katerih imena bodo ostala s svetlimi črkami zapisana v knjigi boriteljev za združeno Evropo. Medtem pa se je marsikaj spremenilo. Gospodarski in politični dvig Nemčije je pomnožil število nasprotnikov skupne evropske obrambne armade. Odmik Angležev je povečal bojazen, da bi Nemci in ne Francozi igrali prvo vlogo v taki armadi. Ameriški opomini so bili za tenkočutna francoska ušesa morda žaljivi, sovjetska diplomacija je na vseh koncih in krajih imela svoje prste vmes, — očitno ne brez uspeha, — in tako smo danes priča, kako francoski zagovorniki Evropske obrambne pogodbe vodijo v svojem parlamentu skoraj brezizgledno borbo za svojo idejo.

Dramatični potek seje o veliki odločitvi

Je politični dogodek, ki po svoji pomembnosti zasenčuje vse ostalo tega tedna. Predsednik vlade Mendes-France je obljubil francoski in svetovni javnosti natočiti čistega vina. Mendes-France je politično pravzaprav kaj skrivnostna osebnost. Hoče imeti jasno besedo od svojega parlamenta, pa ne napove, kaj bo storil, če parlament izjavi „da“ ali „ne“. Vedeti hoče samo to dvoje in po njegovih zadnjih prikritih izjavah sklepajo na splošno, da bi mu „ne“ bil bolj pri srcu. Toda kaj potem? Politično izolirane Francije si ni mogoče misliti. Ali je našel drugo pot sodelovanja z Nemčijo, ali so v ozadju kakšni drugi načrti n. pr. s Sovjeti?

Dejstvo je, da so zagovorniki Evropske obrambne pogodbe v parlamentu v manjšini in edino resnično upanje je, da bi parlament pristal vsaj na odgoditev glasovanja „da“ ali „ne“, da bi s tem pridobil na času, ki je na vsak način potreben za premostitev prepada, ki se je pokazal v Bruslju. Zadržanje ostalih petih članic Evropske obrambne zveze vključno Nemčije je dovolj spravljivo, saj so vedno pogostejši glasovi, da so ga vendarle polomile, ko niso v Bruslju pokazale večjega razumevanja za Mendes-France-ove spreminjavalne predloge. Toda ura kaže na dvanajst in ves načrt Evropske obrambne zveze visi le še na rahli nitki . . .

Vsi ministrski pododbori odklanjajo . . .

Najostreje odklanja zunanje-politični odbor. Besede, katere je proti Evropski obrambni zvezi govoril socialist Moch so težke, pa seveda prav tako premisleka vredne kot tiste njenih zagovornikov. Njegova izvajanja je mogoče zaokrožiti v nekaj stavkih:

Obožujev Nemčije še ni nobeno jamstvo za varnost Evrope in Francije. Nasprotno: nekaj atomskih bomb spremeni vse nemško ozemlje v razvaline. Če bi Francozi bili člani Evropske obrambne pogodbe, bi se znašli v težjem položaju kot v slučaju, če se ji odrečejo. Na Rusijo pa Francoze itak vežejo razne pogodbe še iz nedavnega časa in prav v Ženevi se je pokazalo, da je z njimi vendarle mogoče z razumom govoriti . . .

Mendes-France: „Odločiti se je treba. Tudi če bo odločitev odklonilna, se odnos Francije do zapadnih zaveznikov in evropskih sosedov ne bo spremenil“.

Ta njegova izjava pa ni mogla pomiriti zagovornikov Evropske obrambne pogodbe, ki so v svojih izjavah predlagali preložitve glasovanja. Poudarjali so predvsem logično dejstvo, da je bolje imeti 12 nemških divizij pod skupnim nadzorstvom kot pa še več nenadzorovanih, ker obožujev Nemčije itak ni mogoče preprečiti.

Seja zbornice je bila skoraj nepretrgana in izredno dramatična. Trajala je od sobote popoldne vsa noč do nedelje popoldne. Potem so jo morali prekiniti zaradi preutrujenosti poslancev in bi se imela spet začeti v ponedeljek dopoldne. Ker pa za-

radi izčrpanosti številni poslanci niso prišli, se je nadaljevala v ponedeljek popoldne. Strastni govori poslancev za in proti sprejemu Evropske obrambne pogodbe so radijske postaje sproti oddajale in menda še zlepa ni kako parlamentarno debato svetovna javnost zasledovala s takim zanimanjem.

Skrajna desnica in skrajna levica najodločnejša nasprotnika Evropske obrambne pogodbe.

Kot zastopnik Degaullov je imel veliko besedo general Aumeran, ki je enostavno trdil, da ima Francija dolžnost in pravico preprečiti oborožitev Nemčije. Francija zasluži isti položaj, kot ga imata Amerika in Anglija. Francija si ne pusti ukazovati od nikogar in ne sme pozabiti, da je v današnji Ameriki 30 milijonov priseljenih Nemcev.

Tudi številni drugi govorniki so se izjavili izredno ostro, deloma neokusno proti ameriški politiki podpiranja Nemčije. Višek je bil nastop veterana francoskih političnih osebnosti, 82 letnega večkratnega ministrskega predsednika Edouard-ja Herriot-ja, nekakšnega neuradnega voditelja vseh nasprotnikov Evropske obrambne pogodbe. Prekinil je govor poslanca Moustier-ja, zagovornika Evropske obrambne pogodbe — ki je živo opozarjal svoje tovariše, naj ne dopuste, da bi njih razdor izrabili komunisti in s svojimi glasovi odločili o Evropski obrambni pogodbi — z besedami:

„Čas je že, da glasujemo! Evropska obrambna pogodba pomeni propad Francije.“

Po kratkem odmoru so poslanci potem glasovali.

Francoski parlament odklonil Evropsko obrambno pogodbo — 319 poslancev je glasovalo proti in 264 za vstop v Evropsko obrambno zvezo.

Kaj pripovedujejo albanski begunci

Na tiskovni konferenci v Atenah je osem beguncev iz Albanije pripovedovalo o razmerah doma. Ena ženska in sedem moških je bilo v skupini, ki se ji je posrečilo ponoči priti čez mejo v Grčijo. Vsi so izjavili, da vladata v komunistični Albaniji stiska in zatiranje.

Trinidesetletni Ahmed Huska je pripovedoval o nizki življenjski ravni albanškega delavca. Vsa živila so racinirana in povprečni delavec kupi s svojim zaslužkom lahko samo del obrokov, ki mu pripadajo. Črna borza ovete in je v glavnem v rokah nameščencev komunističnih zadrug, ki žive kot gospodje.

Na visokih mestih na raznih ministrstvih so sovjetski uradniki, posebno v ministrstvu za notranje zadeve, policiji in ministrstvu za javno varnost.

VOJAŠKI MANEVRI V JUGOVZHODNI EVROPI

V torek so se v jugovzhodni Evropi začeli veliki manevri suhozemskih, pomorskih in letalskih sil skupnih oboroženih sil Atlantskega pakta. Vojaške vaje bodo na področju od severne Grčije do vzhodne Turčije.

General Kendall, ki vodi glavno poveljstvo manevrov, je izjavil, da je glavni cilj teh vaj „stvarno preizkusiti“ tiste sile, katere bi v slučaju napada Atlantski pakt mogel nuditi za obrambo južne in jugovzhodne Evrope.

Osemrednih vojaških vaj se udeležujejo turške, grške, italijanske, kanadske in ameriške enote.

DOLGE VRSTE ZA HRANO

List „Aufbau und Frieden“ piše, kaj je videl njegov urednik v Pragi.

Najmanj 20 ljudi je stalo v vrsti pred prvo mesnico, mimo katere je šel in ti ljudje so čakali od pete ure zjutraj. Pred naslednjo mesnico je stala nova vrsta. Hčerka nekih zakoncev, ki jih je poznal, je stala v vrsti pred prvo mesnico, njena mati pa pred drugo. Ko je okrog devete ure zopet šel mimo, je opazil, da je mati še vedno stala v vrsti pred drugo mesnico.

Na Bolgarskem stojijo ljudje v vrsti za kruh. Uradno komunistično glasilo „Otečestveni front“ priznava, da sofijsko državno trgovsko podjetje „Kruh in krušni proizvodi“ ne dobavlja redno kruha, tako da so stalne zamude in brezkončne vrste čakajočih.

Pred glasovanjem je Mendes-France še v zgoščenih besedah pojasnil položaj takole: Če sprejme Francija Evropsko obrambno pogodbo, je Nemčija povezana z zapadnim svetom in do končnega francosko-nemškega sporazuma ne bo več daleč. Odklonitev pa pomeni, da bosta Amerika in Anglija po svoje reševali nemško vprašanje in bo do nemške oborožitve prišlo v kaki drugi obliki, ki utegne biti Francozom še neprijetnejša. Amerika in Anglija sta tudi nedvoumno izjavili, da bo Nemčija v kratkem postala suverena država.

Te svoje izjave je po objavljenem izidu glasovanja še točneje orisal glede na novo nastali položaj. Poudaril je v glavnem:

1. Odklonitev Evropske obrambne pogodbe v francoskem parlamentu ne pomeni, da bi Francija ne želela še tesnejšega sodelovanja z ostalimi petimi državami predvidene Evropske obrambne skupnosti. Gre v glavnem le za določene formalnosti, zaradi katerih je prišlo do različnih gledanj.

2. Francija je v vsakem slučaju pripravljena priznati Nemčijo kot suvereno državo in hoče v duhu evropske solidarnosti z njo sodelovati.

3. Francija bo po svojih močeh vse podvzela, da bo Atlantski pakt v še večji meri izraz zavezništva in skupne varnosti zapadnega sveta.

To so sicer pomirljive izjave, toda vsa zapadna politična javnost se vendarle vprašuje

kakšen bo razvoj v bodoče?

Prve odmeve na sklep francoske narodne skupščine bi bilo mogoče označiti v dveh smereh:

1. Razumljiva potrptost in razočaranje po zapadnoevropskih prestolicah, da ne govorimo o Washingtonu. Toda sklep francoskega parlamenta ni mogel biti nobeno presenečenje za poznavalce resničnega stanja.

2. Izid glasovanja in že prvi odmevi med Francozi dokazujejo, da je ideja Panevrope tudi med Francozi močnejša, kot na splošno mislimo. Mogoče nastopa doba iztrepne-

nja, doba jasnejše in stabilnejše politične linije. Zadnje parlamentarne bitke bodo nedvomno imele za posledico notranjo krizo strank. Jules Mocha je n. pr. socialistična stranka se izključila. Tako utegnejo nove krize v prvi vrsti zadeti nasprotnike nameravane Evropske obrambne skupnosti in jih bo njihova današnja zmaga stala težke žrtve v bodočnosti.

. . . in pri nas v Avstriji

Nove poneverbe

so odkrili. Tokrat so zaprli vrsto carinskih uradnikov, ki so kršili svoje službene obveznosti. Izstavljali so neresnična potrdila, tvrdkam, da so izvozile te in one predmete. V resnici pa do tega izvoza sploh prišlo ni, ali pa so izvažali „žaganje“ namesto optičnih predmetov in podobno. Tvrdke pa so na podlagi takih potrdil dobile milijone izplačane od države kot eksportno povračilo („Exportvergütung“). Tako so državo oškodovali za težke milijone, že zdaj govorijo o 60-ih, poizvedbe varnostnih organov še niso zaključene. Glavna središča teh poneverb so odkrili na Dunaju in v Innsbrucku. Neke podružnice so bile menda tudi v Celovcu in Beljaku. Dr. Zorko, ki je eden glavnih krivcev, je zelo znan tudi na Koroškem; skupno z dr. O. Petter-jem se je „umaknil“ in ju policija zamaš išče. Čudno je pri nas, komaj očistijo eno „gadovo gnezdo“, že odkrijejo novo in vedno gre za milijone.

Interparlamentarna unija (IPU)

je zborovala na Dunaju. Zastopanih je bilo 37 držav, med njimi tudi nekatere komunistične. Avstrijska vlada je zastopnike skupščin (parlamentov) gostoljubno sprejela. Zvezni kander je izrazil priliko, da je pozval vse navzoče parlamentarce, naj podprejo Avstrijo v njenem stremljenju za popolno neodvisnost. Predvsem je avstrijska želja, da bi se zasedbene sile popolnoma umaknile. Uspeha seveda, kakor nas uče pretekle izkušnje, ni pričakovati; edini sad bo morda kakšna resolucija.

Zavezniški svet

na Dunaju se je pretekli teden bavil zopet z nekaterimi postavami, ki jih je sklenil parlament. Med drugim je prišlo do nesoglasja zaradi zakona o odškodnini bivšim akcionarjem podružljene industrije. Besedilo je tako nejasno, da bi lahko bili odškodovani tudi Nemci, ki so po potsdamskih dogovorih in dogovorih o kontroli nad Avstrijo zgubili pravico na svoje premoženje. Rusi so trdili, da je zakon proti kontrolnemu dogovoru. Angleži in Amerikanci so trdili, da v postavi ni nič omenjeno, da bi mogli Nemci dobiti premoženje vrnjeno ali odškodovano. Ravno to pa, ker tudi ni izrecno zabranjeno, je dovedlo francoskega zastopnika do tega, da je izjavil, naj svet izrecno poudari, da želi tako tolmačenje zakona, da Nemci zaplenjenega premoženja ne smejo dobiti vrnjenega ali plačanega.

Primer kaže, da so na mestu resni pomisleki, da v Avstriji nemški kapital lahko zopet dobi močne pozicije, preko katerih bi mogel vplivati na avstrijsko gospodarstvo in politiko.

Elektrarna

Reisseck-Kreuzeeck bo dobila posojilo 12 milijonov šilingov, da bodo dela lahko napredovala. Poročali smo že, da je bila sklenjena pogodba med svetovno banko in Avstrijsko akcijsko družbo za elektriko ter akcijsko družbo Dravskih elektrarn. Zdaj so izdelali dodatno pogodbo, v kateri Avstrija jamči za posojilo. O tem bo državni zbor razpravljajl jesi. Omenimo še, da bo elektrarna Reisseck-Kreuzeeck največja te vrste v Evropi in druga največja v Avstriji za Kaprunom, ki pa ima drug način gradnje.

25.000 ton koruze

je Amerika podarila Avstriji, da jih razdeli v krajih, prizadetih od povodnji. Dobavila jo bo preko Trsta in sicer nemudoma. Ta količina predstavlja vrednost 50 milijonov šilingov. Predsednik dr. Körner se je s posebno brzojavko zahvalil za to velikodušno darilo predsedniku Eisenhowerju.

Vojvoda Windsorski,

nekdanji sicer še nekronani angleški kralj Edvard VIII., je prispel s soprogo na Koroško na oddih. Koroška mu je dobro znana, ker se je leta 1937 mudil na Čajni v Ziljski dolini. Tedaj se je odpovedal prestolu, da je mogel poročiti Mrs. Simpson, ki je bila ločena in ni bila plemenitega rodu. Ves svet je tedaj o tem govoril, ko je kralj zamenjal mogočno kraljestvo za ženo, ki si jo je izvolil po svojem srcu.

MNOGO HRUPA ZA NIČ

V Varšavi kroži šala o tem, kako sta se Stalin in zadnji ruski car srečala v vica. Car je stavil številna vprašanja o življenju v Sovjetski zvezi: „Ali še pošiljate izgnance v Sibirijo? Ali je tisk še pod nadzorstvom? Ali kmetje še garajo in zabavljajo čez razkošje zgornjih 10%? Ali je tajna policija še izprijena? Ali ima država še monopol nad vodko?“

Na vsa ta vprašanja je Stalin odgovoril z „da“. Potem pa je car vprašal, če je vodka še 50% močna. „Sedaj je močna 55%“, je odgovoril Stalin.

„Tako“, je rekel car, „torej ste sprožili celo revolucijo samo zato, da bi bila vodka za 5 % močnejša!“

Prve dni septembra bo v Atenah prva konferenca načelnikov glavnih stanov Grčije, Jugoslavije in Turčije. Konferenca bo na osnovi sklepa, ki je bil sprejet na Bledu ob podpisu balkanske zveze. Razpravljali bodo o medsebojnih vojaških obveznostih, ki so jih tri zavezniške države sprejele z blejskim dogovorom.

V ladjedelnici na Reki so dogradili motorno ladjo „Velebit“, ki ima 4700 ton nosilnosti. Poleg ladje „Triglav“ je to največja ladja, ki je bila do sedaj zgrajena v Jugoslaviji. Po poskusnih vožnjah bo izročena Jugoslovanski linijski plovbi in bo vzdrževala stalno pomorsko zvezo z daljnim Vzhodom.

Krščansko sožitje med narodi

Pod gornjim naslovom je primorski tednik „Demokracija“ v svoji številki z dne 20. avgusta letos objavil naslednji sestavek. Msgr. dr. Jakob Ukmar je znan in priljubljen slovenski duhovnik, ki je vedno odločno branil narodne in jezikovne pravice svojega ljudstva. Njegov govor, ki ga objavljamo, se je sicer nanašal na narodnostne razmere na Primorskem, kjer živijo Slovenci pod oblastjo Italijanov, vsebina govora pa prav do zadnje besede velja tudi pri nas na Koroškem. Kdor količak razmere na Koroškem pozna, bo moral našemu mnenju pritrditi. „Demokracija“ piše tako-le:

31. maja 1931 je msgr. dr. Jakob Ukmar govoril v škedenjski cerkvi v italijanščini o gornjem vprašanju, ki je na žalost še prav tako sodobno kot pred 23 leti. Prav zato pri-namemo nekaj najvažnejših odlomkov tega pomembnega in pogumnega govora, ki smo jih posneli iz pisateljeve zbirke „Zadnja večerja“.

„Zaradi sedanjih velikih duhovnih potreb sem se odločil, da vam nočoj, ob tej lepi priložnosti, obrazložim veliko zapoved krščanske ljubezni, zapoved, ki je v sedanjih narodnostnih bojih tako sramotno poteptana.“

Odprite, ljubi verniki, evangelij in berite! Tam najdete poleg prve zapovedi, ljubezni do Boga, še drugo zapoved, ki je tesno povezana s prvo: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. Da pa ne bi kdo to zapoved napačno umeval, je Gospod koj poudaril, da iz te zapovedi ljubezni do bližnjega ni izključen človek druge narodnosti, tudi če bi nam bil tako zoprni, kakor so bili Samarijani zoprni Judom.

Ta krščanska ljubezen je prava osebnostna izkaznica v kraljestvu Kristusovem; kdor je nima, ne spada k njegovi čredi. Saj pravi Zveličar: „Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj.“ Tako je učil naš Odrešenik in podobno so učili njegovi apostoli. Dovolj, če omenim Pavlov slavospev krščanske ljubezni, ki ga je zapel v svojem prvem listu Korinčanom, in resno besedo sv. Janeza: „Vsak, kdor brata sovraži (to je svojega bližnjega), je ubijalec, in veste, da noben ubijalec nima v sebi večnega življenja.“

Takih ubijalcev je bilo vse polno v starem poganstvu, veliko jih je, žal, tudi v novodobnem. Stari pogani so ljubosumno čuvali svoja narodna božanstva in niso v mednarodnih odnosih poznali skoro nič drugega kot mrač. Tako sledijo tudi moderni pogani naukom panteista Hegla, ki je učil, da božanstvo, ki je samo po sebi neosebno in nezavestno, postane osebno in zavestno v državi in narodu. Država ali narod, to jim je bog, ki ne prizna drugega boga poleg sebe. Tako so ustvarili neznosne mednarodne napetosti, nevarno ognjišče novih vojn in krutega zatiranja narodnih manjšin.

Toda čisto drugačen je duh krščanstva, po katerem tvorijo vsi narodi eno samo družino istega Očeta nebeskega. Vsi člani te

velike družine se morajo v mirnem sožitju spopolnjevati in vsi skupaj morajo hrepeneti po isti skupni domovini v blaženi večnosti.

Za to veliko idejo se je Pavel, ki je bil v mladih letih tudi sam judovsko omejen nacionalist, a pozneje po božji milosti apostol poganskih narodov, bojeval do smrti. Takole je vprašal Rimljanje: „Ali je Bog samo Bog Judov, ne tudi poganov?“ In odgovarja: „Da tudi poganov... Ni namreč razločka med Judom in Grkom, zakaj isti je Gospod vseh, bogat za vse, ki ga kličejo.“

Zdaj torej, spričo teh dokumentov večne resnice, pozivam vse tiste nacionaliste naših dni, ki oznanjajo sovraštvo do drugih narodov, ki bi celo radi onemogočili, da bi drugi poslušali božjo besedo v svojem jeziku, vse te pozivam, naj pridejo in nam razložijo, kako je to njihovo ravnanje združljivo z Jezusovo postavo. Dobro vem, da ne bodo tega zmogli, ker božja beseda jasno zavrača njih vedenje.

Če bi se hoteli opravičevati z državnimi in domoljubnimi razlogi, jim takoj odgovorjam, da se zelo motijo, če mislijo, da velja za državo ali domovino drugačna moralna načela, ki se ne strinjajo z načeli naravne in pozitivne krščanske postave, in da dosledno kako dejanje, ki je samo na sebi grešno, postane čednostno dejanje, če se izvrši iz ljubezni do domovine. To je zmota, ki je bila že slovesno ovržena od katoliške Cerkve; zmota pogubna tudi za domovino samo, katere blagor je bistveno odvisen od moralne postave, ki je enaka za vse. Pa tudi drugi razlogi, ki jih od nasprotne strani navajajo, so nevdržljivi tako v luči vere kakor pred zdravim razumom. Le oglejmo si jih pobliže.

Nekateri pravijo: kar odpravimo slovensko pridigovanje, ker v tej pokrajini že ta-

ko vsi razumejo po italijansko. Pustimo ob strani vprašanje, v koliko slovenski ljudje razumejo italijanski, in ne ozirajmo se za zdaj na dejstvo, da mnogi ne poznajo dovolj italijanščine za svoje duhovno vodstvo. Pustimo tudi vničar pravno dejstvo, da je edino cerkvena oblast pristojna določati način pridigovanja. Vprašam vas eno samo reč: Ali je res, da če se človek priuči drugega jezika, izgubi s tem pravico do svojega? Ali je res, da mora človek, ki se je poleg svojega materinega jezika naučil še pol du-cata drugih jezikov, uživati manj pravic nego oni, ki je v splošni izobrazbi zaostal toliko, da pozna le en sam jezik? Povejte mi, prosim, kdo vas je učil te čudaške logike, po kateri bi morali Slovenci, Hrvatje in Nemci gladko odklanjati učenje italijanskega jezika zato, da ne izgubijo pravice do svojega lastnega? Iz evangelija se te logike gotovo niste naučili, pač pa iz tistega časopisja, ki vas polagoma zastruplja z načeli, ki so vse prej kot krščanska.

Res preganjati drug narod, hoteli ga po-uziti ali kot pravijo danes asimilirati ga, to nasprotuje osnovnim načelom naravne in krščanske pravice. To je lahko dokazati. Vsak Italijan, ki je pošten in dobro vzgojen, ljubi svojo mater, ljubi dosledno svoj materin jezik, svojo narodno kulturo, je ponosen na svoje slovstvo in bi se čutil hudo prizadetega, če bi se kdo drznil oropati ga teh resnično dragocenih zakladov.

Ali mislite, da so Slovenci ali Nemci drugače ustvarjeni in da se oni ne čutijo užajljene, kadar jih kdo hoče oropati enakih vrednot? Odprite sv. pismo in berite: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe; vse, kar hočete, da bi vam ljudje storili, storite tudi vi njim, in kar nočete, da bi drugi tebi storili, tega tudi ti drugim ne stori. To so osnovna načela naravne pravice, ki jih ne narekujem jaz, ampak jih narekuje sveti Duh. Poslušajte jih in izvršujte jih! Da, slušati in izvrševati jih morate, če hočete biti pametni ljudje in dobri kristjani.“

Sveto pismo v vojnem ministrstvu

„Obrambnemu ministrstvu.“

Ne morem priti. Glej pri Luku, 14. poglavje, 20. vrstica!“

V obrambnem ministrstvu niso sedeli togi birokrati. Uradniki so poznali humor in so hoteli zadevo razčistiti. Segli so po sv. pismu in ga odprli pri Luku, 14. poglavje, 20. vrstica. Tam je stalo:

„Oženil sem se in zato ne morem priti.“

Kaj so hoteli uradniki obrambnega ministrstva zdaj storiti? Naj bi možu, ki ni mogel priti, ker se je bil oženil, posvetili s kaznijo po vojaških zakonih?

Ne. Slučaj so temeljito premislili. Pismo je šlo iz rok v roke do najvišjih mest v vojnem ministrstvu, in glej: tudi tam so imeli bojeviti gospodje veselje z neobičajno zadevo. Napravili so načrt za odgovor. Glasil se je:

— „Izredno obžalujemo, da Vas ne moremo oprostiti obvezne vojaške službe. V ta

namen opozarjamo tudi mi na evangelij po Luku, 7. poglavje, 8. vrstica.“

Mr. Hamilton je sedel s svojo mlado ženo ravno pri zajtrku, ko je prišlo drugo priporočeno pismo. Kaj je hotel Mr. Hamilton drugega kot vzeti v roko sv. pismo in pogledati v Lukovem evangeliju. In tam je bral:

„Zakaj tudi jaz, ki sem postavljen pod oblast in imam vojake pod seboj, pravim temu: ‚Pojdi!‘ in gre; in drugemu: ‚Pridi!‘ in pride.“

Tedaj je Mr. Hamiltonu postalo bridko pri srcu. Pripravil je svoj kovček in borz-ne kupčije, trgovske posle ter svoj dom obesil na klin. Tudi svoj mladi zakon je moral na klin obesiti. To je storil z veliko nežnostjo in s tolažbo v srcu, da se bo smel vrniti že po nekaj mesecih iz strogega vojaškega življenja v prijetno ozračje svojega mladega doma.

Odmevi

Letošnji celovški velesejem je srečno za nami. Niti nad vremenom se ne moremo preveč pritoževati, ker je bilo še kar milostno tiste dni. Razstavljenih predmetov smo bili veseli, ker nam je vse, kar smo na velesejmu videli, dalo poguma in zaupanja v nov gospodarski napredek dežele in države. Težka leta zadnje vojne nam kljub vsem grozotam niso ubila volje do dela ter podjetne vztrajnosti.

Jugoslovanski paviljon je letos privabil mnogo obiskovalcev. Ko sem si ogledoval velesejsko razstavo, sem prišel tudi v jugoslovanski šotor. Prostor ni bil ravno natrpan, vendar se je v njem mudilo precej ljudi. Približal sem se majhni skupini, da bi videl, kaj je pritegnilo njihovo pozornost. In kot v pozdrav sem slišal, ko je nekdo iz skupine sikhil: „Das sind die Tschuschen!“

Hotel sem reči besedo, pa me je nekdo iz-za mojega hrbta že prehitel. „Kaj vas je tako navdušilo, da jih obkldate s tako lepimi priimki?“ — „Ich möchte alle hinunter jagen!“ je dobil v odgovor. Videl sem, da je bil navdušeni govornik ves v ognju, sicer bi se mu bil tudi jaz oglašil. Če bi mu poskušal seči v besedo, bi se mi težko posrečilo, ker je mož stresal psovke in „prijazne“ želje kot orehe iz vreče.

Tudi obiskovalec, ki se je bil s vprašanjem oglašil, je utihnil, ko je spoznal, da je sprožil le nov plaz. Ko se je skupina oddaljila, mi je dejal:

„Tako znan se mi zdi mož, iz velikovškega okraja je doma, se mu pozna po govorici. Ne razumem, zakaj se razburja tu na velesejmu? Kaj pa imamo mi opraviti pri tem, če Jugoslavija razstavlja?“ Skomignil je z rameni in se je oddaljil. Meni pa so psovke in kletve še kar naprej zvenele v ušesih.

Bil sem presenečen in razočaran, da sem moral v času „prijateljstva med sosedi“ biti priča takega strupenega sovraštva. Ali naj res vsaka gospodarska in kulturna prireditel vzbujajo samo novo mržnjo? Kdaj nam bodo vendar priznali naš „prostor na soncu“?

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

(3. nadaljevanje)

II.

PRIBOD SLOVENCEV NA KOROŠKO

Na slovensko posest teh ozemelj nas še danes spominjajo premnogi kraji, ki nosijo v svojem imenu besedico „Wind“ („Windisch“), ker so stari Bavarci označevali Slovence in sploh Slované z imenom „Vindi“, a stari Slovenci so nazivali pripadnike tujih narodov „Vlahe“ ali „Lahe“. Tudi na te nas n. pr. še danes spominja ime vasi Vašinje (Wallerberg), gradu Walchenstein, gore Waleck v dolini reke Möhl i. dr., vendar je teh imen razmeroma jako malo, kar nam znači, da so stari Slovenci s temi „Vlahi“ vsaj na glavnih naseljenih področjih precej temeljito počistili. Staro romansko prebivalstvo se v tedanjih listinah sploh več ne omenja, a germanska itak nobenega bilo ni. Že to nam priča, da je imelo vse očitano ozemlje že v VIII. stoletju izključno slovenski značaj.

Jasno je pa, da ta slovenska naselitev označenih pokrajin, ki se je izvršila v dobi od druge polovice VI. do VIII. stoletja, ni bila povsod enaka. Glavna naselitvena središča in jedra so nastala ravno na robovih ravnin ali pa na prisojnih pobočjih nižjega hribovja, ki jim je bilo prikladno za obrambo, dočim v visoki gorovja, v nižinske gozdove in v večkrat zamočvirjena tla dolin niso šli. Najgostejše je bil tedaj naseljen spodnji del Koroške, to je zlasti Podjuna, Rož, okolica Vrbskega jezera, Gospo-svetsko polje, ob Glini, srednje porečje Krke in nekoliko manj še Labodska dolina, razen teh pa še Lurnsko polje in spodnja Zilja. Vse ozemlje, ki so ga tedaj zasedli Slovenci, je merilo kakih 75.000 km², torej približno osemkrat več kot današnja Koroška ali skoro toliko kot vsa

današnja Avstrija. Ker je bilo pa za tako veliko ozemlje tedanjih Slovencev vsekakor premalo, se je ob njih seveda še nekaj časa lahko ohranila mešanica prvotnih prebivalcev teh dežel, ki so se pa umaknili Slovincem v bolj odročne predele, a sčasoma so vendarle izumrli ali se pa utopili med Slovenci. Od njih ni ostalo nobenih drugih sledov kot le še imena za večje reke in za razne kraje (n. pr. tudi imena Podjuna, Beljak, Rož i. dr.).

III.

STARI SLOVENC, OBRI IN NEMCI

Stari Slovenci so bili demokratično ljudstvo, organizirano po zadrugah, rodovih in plemenih, a kake državne organizacije še niso poznali. Razen tega izprva verjetno tudi niso bili preveč bojeviti, temveč so se posvečali mirnemu poljedelskemu in živinorejskemu življenju. Zaradi tega so nad njimi že okoli l. 560., ko so živeli še v Podonavju, menda brez večje težave zavladali bojeviti turško-tatarski Obri. Toda to obrsko gospodstvo nad stari Slovenci po njih preselitvi na današnje ozemlje nikakor ni bilo povsod enako. V Panonski kotlini so bili Slovenci resda navadni podložniki Obrov, na današnjem Kranjskem in v delu Štajerske je bilo to podložništvo že dokaj milejše, a v goratih alpskih pokrajinah, n. pr. ravno v Karantaniji, je bilo njih medsebojno razmerje bolj podobno zavezništvu kakor podložništvu.

Taki slovensko-obrski odnosi stari Slovincem niti niso bili le v škodo, temveč so imeli od njega večkrat celo očitne dobičke. Prvič so se Slovenci verjetno ravno od Obrov tudi sami dobro naučili sukati orožje in drugič so mogli po l. 568., t. j. po odhodu Longobardov v Italijo, tudi samo v družbi Obrov zasesti vse veliko, spredaj označeno ozemlje v Vzhodnih Alpah. Poznejšo Štajersko, Kranjsko in Primorsko so zasedli stari Slovenci vsekakor v prvi vrsti v družbi z Obri, toda razne doline v Alpah so

si osvajali tudi sami. Le kadar so naleteli na premočan odpor prvotnega prebivalstva, so jim prihiteli na pomoč tudi Obri.

Vojaška moč Obrov je ležala v njih konjenici, ki se je pa lahko uspešno kretala le v ravninskih predelih, ne pa tudi v visokogorskih. Glede na to so tudi vzdrževali Obri v Karantaniji le nekaj malega posadk v ravnejših predelih in Slovenci so bili kolikor toliko odvisni od njih tudi le v območjih teh, dočim so bili v visokogorskih predelih sami svoji gospodarji. Tako obrsko posadko na Koroškem še dandanes označujejo n. pr. imeni vasi Voybre nad Velikovcem (Heuenburg) in pa Vaniče (Famming-ban), a najdbe, ki nas tudi spominjajo na Obre, so našli pri Grabštanju, pri Herzendorfu i. dr.

Najresnejša ovira, na katero so trčili stari Slovenci pri svojem prodiranju v Alpe, so bili Bavarci. Ti so se v začetku VI. stoletja naselili med gornjo Donavo in Alpami, tako da so zasedali Bavarci to ozemlje od zapada, Slovenci pa od vzhoda, dokler niso približno na že spredaj označeni črti Ankogel-Lienz trčili drugi ob druge, kar je potem seveda tudi povzročalo stalne njihove spopade.

Proti koncu VI. stoletja so začeli siliti Bavarci tudi proti gornji Dravi in l. 593. je bavarski vojvoda Tasilo vdrl z vojsko v deželo Slovencev, jih na Lurnskem polju premagal in se potem z velikim plenom vrnil zopet domov. Toda Slovenci tega poraza niso mirno vtaknili v žep. Prišli so jim na pomoč Obri in so potem že dve leti nato skupno s temi Bavarce temeljito potolkli. Še uspešnejše boje so pa vodili stari Slovenci v začetku VII. stol. z obrsko pomočjo tudi s Furlani. Zagospodovali so Nemci (Bavarci) le onim redkim, manjšim in osamljenim slovenskim skupinam, ki so se odrgale od strnjene slovenskega ozemlja in zašle predaleč proti zapadu na bavarsko ozemlje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

OKOLI PLIBERKA
Gradnja nove železnice

Pretekli teden so ljudje opazili inženirje, da menijo svet za novo železnico, ki naj bi tekla iz Pliberka mimo Božjega groba na Brege, mimo Ožeja, do Drave, kjer naj bi stal 470 metrov dolg viseč most. Preko Drave naj bi šla železnica na Gorenče, od koder bi proga potekala mimo Ladinika, Me neja čez deželno cesto preko ledinskih polj h Goreju, kjer bi se pričel skozi goro 1400 metrov dolg predor in bi prišla železnica pri Buchbauru v dolino Granitz s priključkom na št. Pavel.

Kakor čujemo, bodo železnico gradili iz gospodarskih razlogov. Dosedanja zveza preko jugoslovanske meje v Labod stane avstrijske železnice letno okoli 10 milijonov šilingov, kar bi zneslo v desetih, petnajstih letih okrog 150 milijonov šilingov. S temi izdatki bi bili kriti stroški za gradnjo nove železnice Pliberk — št. Pavel.

Poleg tega pa zahtevajo jugoslovanske oblasti, da se popravila na jugoslovanski strani, kjer teče sedanja proga, dva mostova. Avstrijske oblasti je h gradnji nove železnice nagnil še drug razlog: zaposlitev brezposelnih delavcev za nekaj let. Kmetje se pritožujejo, ker jim bodo razkosali rodovitna polja in travnike. Treba pa je pomisliti, da bo potovanje v Pliberk, Celovec itd. lažje, in zemljo, kjer bo tekla proga in kjer bodo stale postaje, bodo mogli prodati za lep denar. Kakor je slišati, Velikovčani temu načrtu zelo nasprotujejo, ker bi šel potem ves promet iz Labodske doline in iz spodnje Podjune ne več preko Velikovca ampak iz št. Pavla in Pliberka v Celovec.

Velikovčani zato zahtevajo drugo možnost, naj bi šla nova proga iz Velikovca preko Grebinja, kjer naj bi napravili predor v Labodsko dolino. V tem slučaju bi bili gradbeni stroški veliko večji, ker bi bila proga in predor veliko daljša.

Ne vemo, če zahtevajo to železnico res samo gospodarski razlogi ali tudi vojaško politični, zlasti za slučaj vojne med Vzhodom in Zapadom.

OKOLI VELIKOVCA
Gradnja nove ceste

Odkar so pri Labodu začeli graditi novo cesto čez Koroško Alpe, ki naj bi vezala Koroško s Štajersko, menijo merodajne oblasti, da bi bila cenejša nova cesta iz Velikovca na Labod. Pretekli teden so merile oblasti to cesto iz Velikovca do Laboda, katero naj bi razširili na 10 metrov in jo asfaltirali. Nova cesta bi imela prednost, da bi bila za več kilometrov krajša in zlonejša preko gorskih prelazov.

Zadnjo besedo bo imela država. Zelo smo radovedni, kdaj bodo začeli graditi železnico in omenjeno cesto in kje nameravajo dobiti za ta dela potrebni denar, ko vemo, da so ameriški viri usahnili. Želimo namreč, da načrta nista samo predvolilnega značaja, kakor je bilo do sedaj pred vsakimi volitvami, ampak da ju bodo pristojne oblasti tudi uresničile.

ŠMIEL — BUENOS AIRES

Večkrat se spominjajo Šmielčani svojega nekdanjega kaplana Jožeta Guština, vprašujejo, kako jim gre in ali kaj pišejo? Sedaj smo zvedeli sledečo veselo novico: Na začudenje vseh Argentinec in Slovencev je bil imenovan naš bivši šmielški kaplan preč. g. Jože Guštin za osebnega kardinalovega tajnika v Buenos Airesu. To mesto je imel doslej starejši monsignore, ki pa ga je moral zaradi bolezni zapustiti. K temu visokemu odlikovanju kardinalovemu tajniku Šmielčani iskreno častitamo!

BREŠKA VAS

V nedeljo, dne 22. avgusta, so kljub dežju preč. g. župnik blagoslovil lepo prenovljena znamenja na Breškem polju. Gospod slikar Jerina je zelo lepo prenovil šotorov križ. Rdeč pas loči križ razločno v dva dela. Proti cesti je naslikal Kristusa na Oljski gori, proti Šmielu sv. Florijana, za katerega ima posebno dobro roko, saj ga mora tolikokrat slikati. Naj bi spominjal ljudi, kako jih varuje časnega in večnega ognja. V Marijinem letu naj bi ne manjkala slika Matere božje. Zato imamo Marijo z Jezuskom na vzhodni strani križa.

Proti Breški vasi imamo sliko sv. apostola Jakoba, ker je krstni patron gospodarja, ki je dal križ prenoviti. Ob blagoslavljanju so se g. župnik Šotorovemu očetu Jakobu

Pri nas na Koroškem

Čajčmanu lepo zahvalili za njegovo požrtvovalnost in lep zgled.

Ko je burja prenehala, so blagoslovili tudi Žnidarjev — Čikov križ. Prenovil ga je isti teden zgoraj omenjeni mojster. Freske predstavljajo ob poti križanega Zveličarja z Marijo in Janezom, proti Večni vasi patrona veške cerkve sv. Martina in Urha, posebnega zaščitnika kmečkega stanu, proti severu sv. Florijana, ki naj bi varoval Breško vas časnega ognja, Brešane pa večnega. Ker smo imeli letos obnovoitev posvetitve Marijinemu Srcu, pozdravlja Marija potnika, ki pride od vzhoda. Čikovim in Žnidarjevim, ki so veliko žrtvovali za popravilo križa, se lepo zahvaljujemo.

VEČNA VAS

V ponedeljek smo imeli v Večni vasi letno celodnevno čiščenje. Za naš veliki praznik smo se skrbno pripravili. Dekleta so okrasile cerkev, da se bi lahko marsikatera farna cerkev skrla. Pevci so imeli pevske vaje, da so na dan čiščenja pod vodstvom Mihe Sadjaka izvrstno peli. Gospodje so zbor zelo občudovali. Častitamo, veški pevci, kar tako naprej! Prvo mašo so imeli gospod župnik s pridigo, g. Vrhnjak iz Štebna so imeli peto sv. mašo. Prišla sta tudi oba gospoda iz Globasnice, g. župnik Poš in g. župnik Sekol; g. Sekol so nam dopoldne lepo pridigali, g. Poš pa so nam prav goreče pridigali ob sklepu dneva ter nas navduševali za Kristusa Kralja.

Glavno sveto mašo in slovesno pridigo so imeli mil. gospod prošt iz Pliberka. V obilnem številu smo se udeleževali božjih služb in prejemali svete zakramente. Res lep dan je bil za našo vas in naj bi večno tako bilo v Večni vasi!

Janezu in Elizabeti Smrečnik, roj. Elbe, se je rodila deklica, kateri so pri krstu dali

botri Matija in Marija Urahn ime Ingeborg Marija.

DVOR

Družini Pavel Figovc in Milki roj. Vogel se je rodila deklica, kateri so pri krstu dali ime Helga. Za botra sta bila Marija in Franc Slanič.

V ponedeljek, dne 23. avgusta, smo v obilnem številu spremljali k zadnjemu počitku Stučnikovega očeta, Aleša Černca. Mrtvaški bratje so mu dali častno spremstvo. Pevci so zapeli pesmi v slovo. Preč. g. župnik so se poslovili od rajnega farana, ki je bil dolga leta pri železnici v službi, moral veliko delati, zadnja leta pa je tudi veliko trpel zaradi svoje bolezni. Izpolnil je 71. leto. Do 70 jih veliko prikimaj, čez 70 jih pa le malo živi. Tako moramo biti vsi pripravljeni prej ali slej na odhod s tega sveta. Rajni oče naj počiva v miru. Stučnikovi družini pa naše iskreno sožalje.

BISTRICA

Na Veliko Gospojnico so krstili g. župnik Karola Franca, sina našega gostilničarja in trgovca Franca Stefitza in Ide, rojene Pistotnik. Za botra sta bila Ferdinand in Elma Stefitz.

LOGA VES

Nismo še pozabili dne 4. julija t. l. nam prežgodaj umrlega, neumornega delavnega rodoljuba Mihaela Schleicherja, o čigar smrti je „Kronika“ dvakrat pisala, ko moramo že zopet napisati žalostno vest, da je umrla 22. avgusta njegova žena-vdova Pavla. Izguba skrbnjivega in dobrega moža jo je tako bolela, da jo je zadela kapa. Moževa smrt jo je še toliko bolj prizadela, ker je imela amputirano nogo, in je bila prisiljena bivati le v hiši.

Da se še tebi ne bi godilo tako

Majda je bila sijajna dijakinja. Z odličnim uspehom je vsako leto prestopala iz nižjega letnika učiteljskega v višji. Z odliko je maturirala in vsi profesorji so pričakovali, da bo izvrstna učiteljska moč. Takojšnja služba ji je bila zagotovljena. Z velikim veseljem se je lotila dela. Otroci so jo vzljubili, sama je vsa gorela za svoje malčke in jim radodarno delila iz svoje zakladnice duha in srca. Bila je srečna, ničesar ni pogrešala.

Pa se je v mlado dekliško srce prikradla ljubezen. Srečala je Borisa, mladega učenika. Prikupen fant, pošten in dober, si je osvojil njeno srce. Pričela sta kovati načrte za lastno gnezdece. Kako sladke sanje za mlado dekle: imeti moža, ki te ljubi, imeti otroke, ki so samo tvoji. To je pač čisto

podaril težko pričakovano dete, ljubko deklico. Majda je kmalu uvidela, da ji je služba odveč. Vsa se je hotela posvetiti svojemu otroku, svoji lastni družini, o kateri je tolikokrat sanjala sladke sanje.

Tedaj je ostrmela. V učiteljski službi ni poznala zaprek. Saj se je tudi pripravljala zanj cel vrsto let. Sedaj pa je stala pred njo služba žene, matere, gospodinje, za katero se žal doslej ni nič zanimala. Koliko ugank, koliko zaprek, kakšno neznanje, nespособnost. V nemoči ji je klonilo srce. Opazovala je sicer taščo, jo skušala posnemati, pa je bila pri tem tako nerodna. Tašča je to kmalu opazila. Izprva ni rekla nič, kot oster meč pa so rezali Majdo v srce taščini nezaupljivi pogledi. Kmalu je padla tudi prva ostra beseda: „Sama si kriva, da je

Dekleta! Najboljša dota vas čaka

v gospodinjskih šolah v ŠT. JAKOBU IN ŠT. RUPERTU! Poleg gospodinske izobrazbe Vam bosta šoli nudili tudi srčno vzgojo, ki je najboljši porok za srečno življenje. S T A R Š I, ki hočete svojim hčeram vse dobro, prijavite jih čimprej!

drugače, kot če ljubiš otroke, ki pridejo, pa spet odidejo, do katerih nimaš nobene pravice. O tem je sanjala v prostih tihih večerih, ko je bil Boris daleč od nje v mestu v službi. Ob nedeljah pa je prihajal k njej. Tedaj sta sanjarila oba.

In sanje so prešle v resničnost. Poročila sta se. Vložena prošnja, da bi bila nameščena v mestu, da bi bila lahko z možem skupaj, ji je bila odbita. Še naprej je morala ostati ločena od moža. Boris je ostal pri mami, vsako soboto pa je prišel z avtom po Majdo, da sta nedelje preživela skupaj. Ljubil jo je kot otroka. V tej ljubezni jo je preveč razvajal. V vsem ji je ugodil, ničesar ni smela pogrešati. Počitniški meseci so ji morali biti res oddih. Vozil jo je na izlete, v hribe, na morje. Imela je eno samo skrb: da bi moža ne izgubila. Vse druge skrbi sta ji odvzela tašča in mož.

Bog je blagoslovil njun zakon in jima

otrok holan, saj ne znaš ravnati z njim! Majda je s skrajnim naporom solzam zastavila pot. Razjokala se bo ob možu, ko pride domov.

Pa tudi pri njem ni našla več tiste ljubezni, kot je bila vajena. Tudi Borisu ni bilo več vse prav. Zjutraj mu je manjkalo gumb na srajci in tovariši v službi so se pošalili nad zmečkanim suknjičem.

Majda se trudi, kolikor more. Kljub temu čuti, da ne more zadovoljiti ne tašče, ne moža. V njej vstaja bridko spoznanje, da se je dovolj pripravila za poklic učiteljice, manjka pa ji izobrazba žene, matere, gospodinje. Še huje kot to spoznanje pa je njeno lastno očitjanje:

Pred nastopom v službo so me hoteli dati v gospodinjsko šolo, pa sem se branila, ker sem mislila, da dekle vse to sama od sebe zna. Zdaj sem si svoje nesreče sama kriva.

Njeno življenje je bilo samo delo in skrb za družino. Dne 14. aprila 1942 je bila s svojim možem izseljena in je okušala grenkobo življenja v taborišču in mrzli tujini. Dne 24. avgusta smo jo položili ob veliki udeležbi ljudstva na domačem pokopališču ob njenem možu k večnemu počitku. Domači pevci so zapeli na domu in ob grobu ganljive žalostinke, g. provizor se je pa spomnil rajne z lepim govorom. Rajna naj počiva v miru v domači zemlji. Vsemogočni pa naj ji njen trud poplača! Sinovom in sorodnikom bodi izrečeno naše sožalje!

+ FRANC URANŠEK

V ponedeljek, dne 30. avgusta je umrl v Globasnici gostilničar Franc Uranšek, pd. Stekl. Pogreb je bil v sredo. Obširnejše poročilo bomo objavili prihodnjije.

DUNAJSKI IN GRAŠKI JESENSKI VELESEJEM

Letošnji dunajski jesenski velesejem bo v času od 12. — 19. septembra. 25% popusta bodo imeli vsi obiskovalci velesejma na vlakih, železniških in poštinih avtobusih, če se bodo izkazali z velesejmsko izkaznico. Popust velja ob prihodu na Dunaj v času od 7. — 12. septembra ob 12. uri, povratek pa se mora izvršiti v času po 12. uri od 12. — 24. septembra do 24. ure.

Graški jesenski velesejem („velesejem za jugovzhod“) bo letos od 25. septembra do 3. oktobra. Tudi tu bodo imeli obiskovalci 25 % popust.

Srebrni duhovniški jubilej
klosterskega župnika

Že tedne smo se pripravljali na ta častni dan naše fare. Zato ni čuda, da se je 22. avgusta velika množica vernikov že pred jubilejno sv. mašo zbrala pred župniščem, kjer je pričakovala svojega župnika, preč. g. Thurnerja, da ga pozdravi, preden stopi jubilar po 25 letih dušnopastirskega delovanja zopet k oltarju. Že preden so prišli g. župnik pred župnijska vrata, so bili presečeni, kajti vse župnišče je bilo ovenčano. Komaj so stopili na stopnice, se je oglasila pesem „Zadoni nam...“, ki jo je zapel cerkveni pevski zbor pod vodstvom nam vsem znane tete. Nato so jih pozdravili otroci, belo oblečena dekleta in fantje farne mladine, s cveticami in deklamacijami. Pevski zbor je izročil darilo, ki naj bi spominjalo jubilara na ta veliki dan. Vsa fara je prispevala darove in videti je bilo, kako smo vzljubili našega župnika, odkar so med nami. Zbrani so bili zato vsi, cerkveni svetovalci, farni odbor, pevci, gasilci, moški, žene, dekleta in fantje. Vsi so hoteli spremiti svojega dušnega pastirja k srebrnemu oltarju in biti pri njegovi srebrni sv. maši.

Ves prizor je dihal neizrekljivo prisrčnost, hvalečnost in ljubezen do jubilara, tako, da se je na marsikaterem obrazu zasvetila solza ganjenosti.

Med gorečimi svečami, obdani od svojih vernikov, so pod nebo korakali jubilar v cerkev. Sprevod se je vnovič ustavil pred vhodom v klostersko cerkev, kjer je bil postavljen krasen slavalok z napisom: „Srebrnomašnik, bod' pozdravljen!“ Gasilci so morali napraviti živ zid, da niso podrli množičnih vernikov skozi lepo razvrščene vrste. Pred cerkvijo smo še enkrat prosili jubilara, da nas in naše skrbi, pa tudi naše molitve in našo hvalečnost do njih, položijo na pateno. Objubili smo jim, da bomo zanje prosili, naj jim Bog povrne vso skrb za nas in naj jim da med nami preživeti še mnogo let; radi bi doživeli v naši fari njihov zlati jubilej. Še enkrat se je oglasil zbor s pesmijo in nato smo šli med zvonjenjem zvonov, bobnenjem topičev in s pesmijo: „Srebrnomašnik, bod' pozdravljen!“ v cerkev. Po preprogi živih cvetic so stopali jubilar skozi krasno ovenčano cerkev k oltarju. Po pridigi so pristopili preč. g. srebrnomašnik k oltarju in zapeli glorio Bogu v zahvalo za vse prejete dobrote v 25 letih. Po maši so se preč. g. jubilar zahvalil faranom za vso ljubezen, ki so jo pokazali ta dan. Na današnji dan je fara postala družina, v kateri se člani čutijo v ljubezni povezane med seboj.

Po maši so pevci in povabljeni šli k mizi. Farani so poskrbeli za vse. Nobeden ni mogel reči, da je šel lačen ali žejen od mize. Gasilci, katerih poklic je gašenje, so najprej ugasili svojo žejo.

Ko so nas vabili zvonovi k popoldanskemu blagoslovu, smo se zopet zbrali v cerkvi, da smo počastili našo klostersko Mater in jo prosili, da bi lepa slovesnost rodila dober sad, ki naj bi bil fari v korist in čast. Njej in njenemu Sinu pa v slavo.

OBIŠČITE JESENSKI SEJEM V PLIBERKU 5. — 6. SEPTEMBRA 1954

Letošnji jesenski sejem v Pliberku je že 561. po vrstnem redu. Začetek tega sejma sega v leto 1393. Sejem je vsako leto na nedeljo in ponedeljek po sv. Ilju, letos torej 5. in 6. septembra.

Okoliško in tudi mestno prebivalstvo se z veseljem spominja velikega obiska na pliberških jesenskih sejnih. Takrat — bilo je pred prvo svetovno vojno — so prišli kupci in prodajalci na ta sejem iz vseh sosednih pa tudi oddaljenih krajev. Na tem sejmu so se preskrbeli okoliški prebivalci z vsem potrebnim večkrat za vse leto. Takrat so prihajali Hrvati in Madžari s konji in s čre-

dami svinj; iz Savinjske in Mežiške doline so prignali ovce, ki jih je kupoval znani „črni Huber“ s Tirolskega. Z južne Štajerskega so prignali jate puranov in druge perutnine, s Kranjskega so prišli rešetarji, z Dalmacije znani krošnjarji, iz Furlanije brusarji, steklarji in kleparji. Kupci so prihajali s Tirolskega in Solnograškega.

Vsi ti raznovrstni prodajalci in kupci so prinesli s seboj tudi denar in veliko ga je ostalo po trgovinah v Pliberku. Manjkalo seveda tudi ni raznovrstnih zabav. Prijateljsko so se srečavali tu Slovenci, Hrvati,

Nemci, Italijani in Madžari. Iz številnih točilnic je odmevalo veselo prepevanje oba dni jesenskega sejma.

Zaradi državnih mej vseh teh številnih obiskovalcev danes ni več. Kljub temu pa dajejo pliberškemu sejmu bližnji in daljni okoličani, ki v velikem številu obiščejo pliberški jesenski sejem, še vedno veliko slikovitost in tudi blagovni promet je še danes zelo znaten.

Raznih zabav tudi ne manjka; gotovo ne bo nikomur žal, ki bo obiskal letošnji jesenski sejem v Pliberku v nedeljo in ponedel-

jek, dne 5. in 6. septembra, kajti tudi letos bodo — kakor vsako leto — opremili pliberški trgovci posebno lepo svoja izložbena okna in bodo tako vabili kupce iz mesta in okolice.

Pri obisku jesenskega sejma v Pliberku priporočamo vsem obiskovalcem in našim bralcem, da obiščejo in si preskrbijo potrebno blago zlasti pri naslednjih tvrdkah in trgovinah. Tudi med letom priporočamo našim bralcem, da se spomnijo pri vseh naročilih in nakupih na tvrdke, ki jih omenjamo.

K SEJMU 4. DO 7. SEPTEMBRA

Vse kar rabite po tako nizkih cenah kot še nikoli

v trgovski hiši

KRAUT

PLIBERK

Na sejmsko nedeljo je trgovina odprta ves dan. Na sejmu nimamo stojnice!

Takoj ob prihodu v Pliberk, na kolodvorski cesti je krojaška delavnica krojaškega mojstra **BLAŽA OPEJNIKA**. Vsem priporočamo, da obiščejo to podjetje, ker bodo tam našli bogato zalogo vzorcev in mogli kupiti najraznovrstnejše blago za obleke. Na razpolago bo velika izbira srajc vseh vrst. Tam boste dobili perilo in pletenine vseh vrst ter si tudi lahko naročili obleko po meri. Predvsem si lahko preskrbite po zmernih cenah tudi damske in moške plašče za zimo. Bogata zaloga, solidna izdelava.

Opetnik Blaž

PLIBERK — BLEIBURG

krojač za moške in ženske obleke — Velika zaloga cenene in najfinijejšega blaga vseh vrst — Trgovina perila in pletenin

Vse električne potrebščine za kmetijstvo in za dom dobite pri podjetju **MIHAEL HOLLAUF**, ki opravi tudi vsa strokovna popravila, napeljave, navija motorje in ima v svoji trgovini veliko zalogo vseh električnih predmetov. Tam lahko dobite električne aparate in stroje vseh vrst na ugodne mesečne obroke, ki jih plačujete v 24 obrokih električni družbi Kelag. Tvrdka Hollauf napeljuje tudi strelovode (Blitzschutzanlagen) po postavnih predpisih in v najmodernejših izvedbah. Omenjena firma je po vsej Podjuni znana kot najboljša tvrdka za izvedbo električnih napeljav in splošne elektrotehnike in ima celo preko meja Podjune svoje projekte, kakor n. pr. v Labodski dolini in v Granitz-talu. Svetujemo kmetom, da se ob priliki sejma posvetujejo s tvrdko o vseh električnih zadevah. Po zelo ugodnih cenah si morete nabaviti električne črpalke, štedilnike, hladilnike in vse ostale električne stroje in aparate.

Električne napeljave

hišne instalacije strelovodi

popravila

navijanje motorjev

elektro-trgovina

Elektro-Hollauf

Pliberk-Bleiburg, Dobrla vas-Eberndorf

Tvrdko **STÖCKL** pa pozna že skoraj vsa Podjuna, da ima res dobre stvari. Vidimo ga v poletnem času vsako nedeljo po žegnanjih okrog. V trgovini in na sejmu bodo tokrat zmerne cene. Dobili boste lahko prvovrsten med in sladoled.

Obiščite mojo trgovino in stojnico na sejmu

GOTTFRIED STÖCKL

Dobro medeno pecivo z medico
SLAŠČICARNA — ESPRESSO

V poletni vročini po težkem delu spomladi in v jeseni, pa tudi pozimi in ob praznikih je okreplilo glahek domačega piva, ki ga proizvaja **PIVOVARNA SORGENDORF** že čez 200 let.

Obisk pri tvrdki **MAX TRAUM** še posebej priporočamo, v trgovini in na sejmu, kjer bo imel razstavljene razne kmetijske stroje in druge kmetijske in gospodinjske zanimivosti. Tam si more vsakdo ogledati delovanje teh modernih strojev, ki so najbolj in najzvestejši pomočniki vsakemu kmetu. Te pomočnike naj bi vsakdo poznal, pa četudi si jih mogoče ne more takoj pripeljati k hiši. Bo pa vsaj videl uspešno delo modernih, praktičnih kmetijskih strojev. Zato bo prodajalnica Maxa Trauma na sejmu imela gotovo mnogo obiskovalcev. Ampak ne samo poljedelske stroje, marveč — na

Vse poljedelske stroje

kosilnice
mlatilnice
čistilnice za žito
slamorenice
dizel motorje
kakor tudi:
mlečne centrifuge
stroje za
surovo maslo

mline
za moko in zdrob
grablje za
konjsko vprego
izruvače
za krompir
gnojnične črpalke
električne plotove
za pašnike
električne motorje i. t. d.

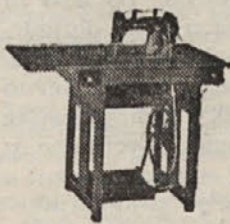
šivalne stroje nove in rabljene
(rabljene že od S 750.— naprej)

Bencinske motorje rabljene (generalno reparirane)

nudi najugodnejše

MAX TRAUM

Zamenjam oziroma vzamem v račun tudi rabljene stroje bencinske in dizelove motorje.

kratko povedano —, tam dobite vse, kar rabita kmet in gospodinja. Predvsem boste sedaj na jesen rabili sadne stiskalnice, nove posnemalnike za mleko, nove mline, gnojnične črpalke itd.

V Pliberku ne bomo pozabili obiskati trgovske hiše **KRAUT**, ki je zelo okusno opremljena in katere obisk ne bo nikdo obžaloval. Saj smo pri Krautu dobili še vedno dobre stvari.

Izredno vestna postrežba v trgovski hiši **HERZELE** bo vsakogar razveselila, izbira v tej trgov-

ski hiši je izredno pestra in cene so zelo zmerne. Zalogo vsakovrstnega blaga si morete ogledati in tudi kupiti po potrebi. Ako boste te trgovske prostore obiskali, je gotovo, da boste zaradi dobre kakovosti blaga tam tudi kupili. Trgovina je zastopana tudi na sejmu.

Obiščite ob pliberškem sejmu

TUDI NA SEJMU IMAMO STOJNICO!

TRGOVSKO HIŠO

Herzele

Največja izbira vseh vrst blaga za moške in damske obleke, konfekcija in specerija.

Kdo od kmetov ne pozna tvrdke **FERRA** na kolodvorski cesti? Vsak Podjunčan dobro ve, kam se mora obrniti v stiski, in omenjena tvrdka mu je vedno stala z raznimi kmetijskimi proizvodi na razpolago. Tako boste našli tudi ob priliki pliberškega sejma pri tvrdki Ferra bogato zalogo vsega tega kar najbolj rabite.

Še mnogo drugega zanimivega bomo mogli videti na sejmišču pliberškega sejma, toda na nekaj moramo še posebej opozoriti. Pri nakupu kmetijskih strojev in koles se oglasite pri tvrdki **LOMSEK**. Tam boste dobili vse potrebne podatke in boste po potrebi mogli kupiti stroje po najugodnejših pogojih.

TESARSKI MOJSTER

IGNAC KOREN

DVOR PRI PLIBERKU

se priporoča za vsa tesarska dela

Za vsa tesarska dela se obrnite na tozadevnega strokovnjaka **KORENA**, ki vam bo vsa ta dela izvršil solidno, s priznano strokovno sposobnostjo in pravočasno. Tam dobite vse potrebne podatke in proračune.

Kadar boste gradili novo gospodarsko poslopje, ko boste gradili novo stanovanjsko hišo, ko boste izvrševali razna popravila spomnite se, da dobite

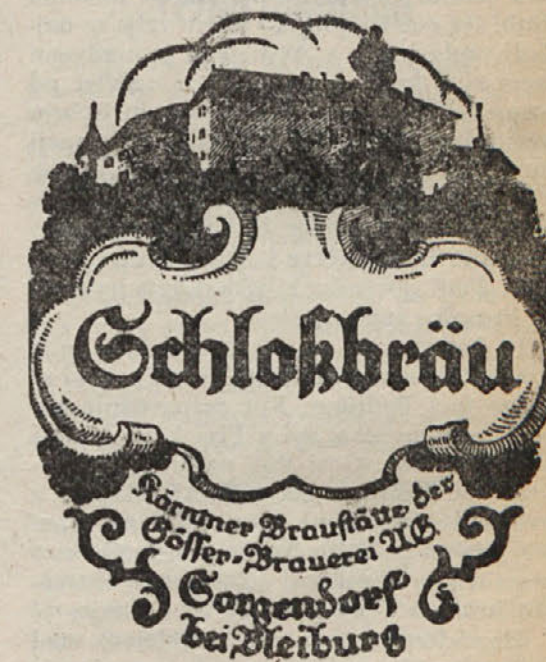
ves gradbeni material, opeko, zidake itd. v najboljši kakovosti pri opekarni **HERMANN KRAUSLER** v Pliberku.

S kolesi v naravo

Kolesa raznih tipov pod ugodnimi plačilnimi pogoji, najlepših in najmodernejših izvedb, motorna kolesa, brzko-parilnike, pluge, brane, elektro-motorje, radioaparate, šivalne stroje, pralne stroje in druge kmetijske in gospodarske stroje vseh vrst najceneje v trgovini in na pliberškem sejmu pri

Johann Lamšek

ŠT. LIPS — P. EBERNDORF

VSAK OBISKOVALEC PLIBERSKEGA SEJMA BO PIL SCHLOSSBRAU-PIVO!

Vsem poljedelcem:

Pod najugodnejšimi pogoji vam dostavljam vse kmetijske proizvode, tudi umetna gnojila in semena

Zamenjujem moko za žito

Fa. KARL FERRA

KMETIJSKI PROIZVODI

PLIBERK — KOROŠKA

Hočem!

Kratka besedica je to, a močna. Po njej „nemogoče“ postane „mogoče“.

S svojimi dijaki sem šel na celodnevni izlet. Hodili smo veliko peš. Dečki so bili veselo dobre volje. Popoldne smo se lovili na prijetni gozdni jasi, zganjali šale, igrali razne družabne igre, čas je vse prehitro mineval. V dobrem razpoloženju smo pozabili na uro. Ko smo pogledali nanjo, je kazala že pol sedmih. Do doma je bilo dve uri hoda, a dečki so obljubili svojim staršem, da se bodo ob osmih vrnili.

Kaj naj storimo!

Zaživžgam, da pridejo vsi skupaj in jim povem:

„Dečki, ura je že pol sedmih, vi pa ste obljubili, da boste doma že ob osmih, a je dve uri peš do doma. Hočete, da kljub temu pridete do osmih domov?“

„Hočemo!“ so vsi naenkrat zaklicali.

„Dobro, potem pazite! Mirno! V vrsto! V dvored na desno! Naprej stopaj!“

Na moje zadnje povelje je 28 dečkov začelo veselo korakati proti domu. Po polurnem korakanju so začeli omagovati. Nič čudnega, saj so bili v resnici utrujeni. Hotel sem jim pomagati.

„Ali znate ono pesem „Marko skače...“?“

Jože, ki je imel najboljši glas, jo je začel, za njim so se oglasili vsi drugi. Prvi pesmi je sledila druga, tretja, četrta... deseta... Nobeden ni ostal zadaj.

Nekaj minut čez osem smo bili doma. In kaj nam je k temu pripomoglo? — Samo kratka besedica! „Hočemo!“

Ali znaš tudi Ti, dragi prijatelj, draga prijateljica, reči v težkih trenutkih preizkušenj, ko se Ti zdi nekaj nemogoče: hočem?

Kolikookrat praviš: „Če bi hotel, bi naredil to in ono. Če bi hotel, bi se naučil tega in onega, bi ne bil zamerljiv, bi rad pomagal pri delu svojim domačim, bi ubogal svoje predstojnike, bi bil povsod in vedno točen in tako dalje.“

Koliko zmoreš, veš šele tedaj, če poskusiš. Če hočeš sebi in drugim dobro, večkrat odločno rabi besedico: Hočem!

Zakaj naj ljubimo Koroško?

(Nadaljevanje)

Poznati moramo našo zemljo. Mladina naša, kaj veš natančneje o slovenski Koroški? Koroško imenujejo deželo jezer in gora. Vsak mora poznati najlepša jezera. Največje jezero je nad 20 km² veliko Vrbsko jezero. Mnogi imajo za najlepše koroško jezero Baško jezero, ki leži ob vznožju Jepe (Kopal) ter ima 2,3 km² površine. Sredi jezera je otok. Jeka je na severni strani prav veličastna gora, njena severna stena je videti kot velikanska, zgornjaj prisekana piramida. Prav ljubko in zelo obiskovano je tudi v središču Podjune ležeče Klopinsko jezero, katerega podjunska mladina ljubi čez vse. Klopinsko jezero velja za najbolj toplo jezero v Avstriji in je predvsem letos sila dobro obiskano, leži nedaleč od vznožja Obirja, med Škocijanom in Dobro vasjo. Ima okrog 1 km² površine. Na meji med nemško in slovensko Koroško leži Osojsko jezero, sicer polovico manjše od Vrbskega jezera, a vendar 11 km dolgo. Jezero je znano iz Aškerčeve balade „Mutek osojski“. Tudi slovenska Ziljska dolina ima svoje Proseško jezero.

In katere gore mora poznati naša mladina? Predvsem pravilčno goro Peco, ki se dviga nad Podjuno. Kot pripoveduje narodna pripovedka, spi v Peci kralj Matjaž s svojo vojsko. Gori Peci nasproti stoji severno od Drave mogočna Svinja planina, z ure hoda razsežnimi planjavami na vrhu. Po južnem pobočju Svinje planine se razprostirajo v višini nad 1000 metrov slovenske župnije: Djekše, Kneža in Krčanje.

Magdalenska gora ali Sv. Helena nad Gosposvetskimi poljem je tudi severni strazar slovenske zemlje. Goro obiskuje mnogo izletnikov, predvsem sedaj ko se vršijo leto za letom razna arheološka izkopavanja. Zelo znamenita gora slovenskega Korotana je Dobrač. Ta gora je zelo razsežna, na vrhu stoji planinski dom in dve cerkvi, slovenska in nemška. Dobrač je tudi naraven mejnik med nemško in slovensko Koroško. Južna stran Dobrača se je ob potresu leta 1348, odtrgala in zasula v Ziljski dolini več vasi. Zato pada Dobrač strmo proti Ziljski dolini. V isti dolini bi bilo omeniti še Ojsternik. Zelo znamenite so v Ziljski dolini planine, na katerih se poleti pase živina. Vsaka večja vas ima svojo planino z šte-

Za mladino in prosveto

Dekleta, kam 12. septembra?

Dekleta, ki ste absolvirale gospodinjsko šolo v zadnjem tečaju in predzadnja leta, vse one, ki živite v družinah ali postavljate temelje za svoja družinska ognjišča, matere, dekleta in mlade neveste — pa vsa dekleta iz gospodinjskih tečajev ter prijateljice gospodinjske prosvete, verne Slovenke, pridite na praznik Imena Marijinega, dne 12. septembra v Železno Kaplo,

„da tam na hrib poromamo v prelepo sončno cerkvico pod vedro lobniško goró, da počastimo vse Gospo Marijo v Trnju blaženo. Prosile bomo jo srčno, da blagoslova nam izprosi, ljubezni in miru natrosi — kot rajskih rožic na vrtove — v vse naše miljene domove.“

Spored bo sledeč:

Po prihodu vlaka bo sprejem romaric pod cerkvijo. Nato slovesen vohod v cerkev in dopoldanske službe božje. Odmor.

Ob pol 12. uri bo v dvorani farnega doma verska prosvetna prireditev, ki bo vsebovala

skupno petje absolventk, prizore, deklamacije, govore in skioptične slike.

Nekaj pesmi bo zapel tudi mešani zbor z Obirskega. Po prireditvi še enkrat zapojemo v cerkvi.

Absolventke, matere, dekleta vseh naših dolin in hribov, pridite!

Vabilo na tečaj za vkuhanje

VODSTVO GOSPODINJSKE ŠOLE V ŠT. JAKOBU V ROŽU vabi žene in dekleta in zlasti absolventke gospodinjske šole na tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave, ki bo od 6. do 8. septembra.

Pridite vse, ker je ta tečaj dopolnilo k zimskemu tečaju, v katerem ste konzervirale samo mesne izdelke.

S seboj prinesite rjuhe in za vso oskrbo samo 10.— šil. na dan! Z delom pričnemo takoj v ponedeljek zjutraj.

Na praznik bo ob 7. uri skupna sv. maša s kratko duhovno obnovo; opoldne skupno kosilo, petje in prijetna zabava.

Isti dan bo za vse odprta razstava konzerviranega sadja in zelenjave.

Voditeljica.

VODSTVO GOSPODINJSKE ŠOLE

V ŠT. RUPERTU priredi tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave od 9. do 11. septembra 1954. V nedeljo, dne 12. septembra, pa bo skupno romanje k Mariji v Trnju v Železno Kaplo.

Oskrba v tečaju znaša dnevno 10.— šil.

Dekleta in žene, zlasti nekdanje gojenke, udeležite se tečaja! Konzerviranje je velike važnosti za vsako, ki hoče biti dobra gospodinja. Pridite, da po veselim svidenju preživite v nekdanjem skupnem domu zopet nekaj lepih dni, polnih dobre volje in koristnih za um in srce.

Na romanje v Železno Kaplo ste prisrčno vabljeni vsa dekleta brez izjeme. Po lepi dopoldanski pobožnosti, med katero bomo izročile svoja srca nebeški Materi, bo ob 12. uri v farnem domu kulturna prireditev.

Na veselo svidenje!

vilnimi kočami in hlevi. Koče imenujejo „fače“, hleve pa „tamarje“. Fače so spodaj zidani hlevi, zgoraj pa so lesena bivališča za ljudi, obstoječa iz kuhinje, velike sobe in spalnih prostorov. Tamarji pa so prosto stojeci leseni hlevi. Ziljani so krepko, samozavestno, bistroumno, prijazno in podjetno planinsko ljudstvo.

Mesta slovenskega Korotana so: Pliberk, Velikovec, Borovlje, Celovec, Beljak. Ta mesta vsebujejo po večini slovensko kri. Nemška so samo zato, ker se v njih vsi slovenski doseljenci oziroma njihovi otroci ponemčijo. Če bi se to ne godilo, bi bila vsa ta mesta slovenska. Isto je s trgi Grebinj, Železna Kapla, Labud itd. Na tisoče in desetisoče Slovencev se nam ponemči v koroških mestih in trgih. Iz mest pa potem prodira nemštvo na deželo, a pglavilna opora in glavni vzrok hitrega ponemčevanja Koroške je šola — ponemčevalnica. To je pravi zmagaj, ki žre Slovence na Koroškem. Kajti resničen je izrek: Potujoči mladino in potujoči si narod. Zato, draga koroška mladina, ostanimo trdni in ne pustimo si vzeti tega našega raja. „Nebesa pod Triglavom“, je Cankar imenoval našo domovino. Ohranimo jo in bodimo je vredni!

Med Karavankami in Celovcem oz. Vrbskim jezerom se razprostira hribovje Osojnica (nemško: Sattnitz). Dolina Drave med Karavankami in Osojnicco se imenuje Rož. Od Roža dalje navzdol se imenuje dolina Drave Podjuna. Na meji med Rožem in Podjuno stoji Obir, s katerega se izletniku nudi veličasten razgled po Rožu in Podjuni in na celovško ravnino. To je ravnina med Osojnicco in Sv. Heleno. To lepo in rodovitno polje, ki je dokaj gosto obljude, se od leta 1920 sem hitro ponemčuje. Temu je vzrok šola, pa tudi cerkev, ker so mnoge župnije po letu 1920 dobile nemške duhovnike, ki so odpravili slovenščino iz cerkve.

(Dalje prihodnjič)

Jetnik

V celico so me zaprli, ne da vedel bi zakaj; brez povoda so mi vzeli blažene prostosti raj.

Grenka je trpljenja kupa, če krivica jo sladi. Nihče k meni si ne upa, vsakdo ječe se boji.

Molk v jetnišnici kraljuje, prazniki so brez srca; eden kolne, drugi psuje, tretji žrtve klopata.

V bližnjem stolpu ura bije, sonce niža se v zaton; nič ne vidim, kdaj se skrije, tu molči večerni zvon.

Ni na vlažni steni venca, sem ne seže vonj cvetlic, plazi se po kotih senca, nanjo pada solza z lic.

Skozi okence pod stropom vsako jutro sončni žar radovedno pogleduje, kdaj bo rešen — samotar.

ZA BISTRE GLAVE

Postrešček v zadregi

Postrešček mora iti po 5 kovčkov. To bi rad opravil z eno samo potjo. Na sliki vidite več poti, po nobeni poti pa ne sme iti dvakrat, samo en kovček se ostane do jutri. Katero pot mora iti postrešček in kateri kovček se ostane? (Rešitev prihodnjič.)

MLADINA PIŠE:

O modi in lepoticenju

Modne skrbi so zašle že tudi na deželo — ali ne? Nekateri jim ne pripisujejo velike važnosti, drugi pa so mnenja, da bi mogle globoko vplivati na naše življenje. Ker vsako stvar lahko gledamo iz več strani, je danes naša sotrudnica Vera načela vprašanje modnih skrbi in okusa. Pričakujemo, da bodo njene vrstice izvale živahen razgovor o vseh vprašanjih, ki se tičejo mode in lepoticenja na deželi.

Uredništvo.

Pri gospodu župniku je pozvonilo. Tri dekleta stojijo pred vrati. So v veliki zadregi. Z obotavljajo njem sedajo na ponujeno mesto. Župnik takoj opazi, da jih nekaj teži. Ampak vprašanja, ki mu ga zastavijo, le ni pričakoval.

Z globokim vzdihom se Marija opogumi in vpraša: „Gospod župnik, kaj pravite k temu? Tako rade bi si lakirale nohte in se lepoticile. Saj ne vsak dan, ampak če že ravno gremo na kak ples, ali vsaj ob nedeljah...“

Prosim, ne vrzi sedaj „Tednika“ v kot in ne reci: „Ah, neumnost!“ Gornji dogodek je gospod župnik v svoji fari res doživel in mi ga je sam pripovedoval. In zakaj vam ga tu ponavljam? Zato, ker značilno prikazuje položaj v naših vseh in težave nas, ki smo mladi v času velikih sprememb in

prelomov.

Kar nam danes dela težave, oni, ki so starejši od nas, niso poznali. Živeli so še v močni vaški skupnosti, ki je temeljila v starih, preizkušenih in varnih življenjskih oblikah. Med vojno in v povojni dobi pa se je v našo vas vrnil nov, tuj in svojevrsten svet. Beg z dežele in vdiranje modernih sredstev iz mesta na deželo sta omajala stare temelje in ustvarila nove razmere. Včasih je vsa takoj čutila, kaj ji je tuje, danes pa je postalo vse dvomljivo — in mi mladi iščemo novih poti. Novih poti na vseh življenjskih področjih. Tudi v modi — in k modi spada tudi rdeča ličila za ustnice, lošč za nohte, nylon-nogavice in obleka po mestnem kroju. To so vprašanja, ki jih vsak dan srečavamo, do katerih moramo zavzeti pravo stališče. Ne smemo živeti v negotovosti. Premisliti moramo, kaj je za nas dobro in kaj ni.

Moda in lepoticenje nimata z vero neposredno kaj opraviti. Če pa spadata na podeželsko vas, je drugo vprašanje in sicer vprašanje okusa, pravega občutka, kaj se spodobi in kaj ne. — Le od kod naj to vemo? In večkrat naj bi se vprašanje ne glasilo „da ali ne?“, ampak rajši „k a k o?“.

Premislite na primer to-le: tako zvani „make-up“ (izgovori mejkap), o katerem berete v vsaki sodobni reviji, je posledica električne luči. V preživi in kričeci moderni razsvetljavi je človek videti zelo blede, zato morata puder in ličila pomagati do pravega učinka. Ampak kaj je primerno za moderno plesno dvorano in za razkošen salon, se še dolgo ne spodobi za vsakdanje življenje, na cesti itd. Prava dama to ve in zato lepoticilna sredstva tudi zna uporabljati o pravem času in na pravem mestu; katera jih pa uporabljati ne zna, se vedno le osmeši pred vsemi, ki jo vidijo.

Če dobite ob priliki v roko knjigo o modi, boste videli, koliko časa je potrebno za pravi „make-up“. Potrebne so ure (ni tiskovna napaka!) za tako lepoticenje. Kje boš ti, kmečko dekle, našlo toliko časa? Najbolje je, da na takšne stvari ne misliš in si ne beliš glave z nepotrebnimi skrbmi, saj si itak lepa, ko imaš po naravi rdeča lica. Tolaži se s tem, da si naravna, a kljub temu lepa.

Mislím, da vaša vest še ni čisto pomirjena. Zato še zadnje vprašanje: „Ali je lahko moda greh?“ — Da. In sicer tedaj, kadar je drugim v pohujšanje, če jih s svojo nedostojno modo pripelješ v greh.

Danes sem odkrito govorila in vas prosim, da ne iščete v teh vrsticah opravičila, če imate morda slabo vest! Hotela sem vam samo pokazati pot, kjer gre za vprašanje našega okusa. In želela bi, da bi se oglasile še druge in ravno tako odkrito povedale svoje mnenje!

Vera.

Krma in krmljenje mladih plemenskih živali - odstavljenec

Ker suho seno in deteljo hranimo za zimo, je v poletnih in jesenskih mesecih glavna zelena krma. Zlasti na jesen je dovolj zelene krme, ko ni več potrebne toplote za sušenje.

Za vzrejo mlade živine je dobra vsaka krma, samo da je suha, sveža in nepokvarjena. Zlasti je škodljiva plesniva, spanjena, nagnita in gnila. S tako krmo si mlada živina kaj hitro pokvari prebavne organe.

Za rast in dobro prebavo je več vredna mlada zelena krma. V zimskih mesecih, ko imamo le suho krmo, je sila glavna zelena oziroma sočna krma. Marsikje je v navadi, da rezanico (seno in slamo) vsaj nekaj ur pred krmljenjem poskropijo s slano vodo. S tem se trda slama nekoliko odmoči in zmehča. Tako pripravljeno rezanico živina zelo rada je in tudi dobro prebavi. Voda sme biti zelo malo slana, ker preveliko soli škoduje prebavnim organom. Živina po takem krmljenju zelo rada veliko pije. Vendar je pa treba gledati, da mlada plemenska živina pije le za potrebo in ne preveč. Preveliko tekočine — vode, raztegne vamp — želodec. Vampasta plemenska živina ni lepa in je ravno v tem precej velika napaka pri biku ali merjascu, ki dobrega plemenjaka ne naredi lepega. Zato je bolje, da je mlada živina krmljena večkrat z dobro in lahko prebavljivo krmo. Če je krma slaba, n. pr. slaba reznica ali slabo in kislo seno, katerega mora žival pojesti veliko, da dobi v njem dovolj za rast potrebnih snovi, se ji razširijo čreva in želodec. Zato mora mlada živina dobiti le dobro, sočno in hranilnih snovi bogato seno in deteljo.

Poleg te, tako imenovane „osnovne“ krme je treba dati mladi živini še potrebno količino močnih krmil. K tem prištevamo dobre oljne tropine (bučne, lanene itd.), otrobe, ječmen in oves, sladne ali ječmenove kali iz pivovarne, posneto mleko ter ribjo moko, ki je dobra močna krma za prašiče in kokoši.

Oljne tropine, ki so v kolačih, je treba pred krmljenjem zdrobiti ali zmleti in nekoliko vlažne pokladiti živini. Ako bi nasipali v korita ali jasli kar suhe, jih živina vseeno rada je in res dobro presliji; toda med dihanjem jih precej razpiha. Pridejo ji tudi v dihalne organe. Žival kašlja in tropine še bolj razpiha na vse strani. Drobci tropin ji lahko povzročijo vnetja na bolj občutljivih delih bronhijev. Zato je najbolj primerno, ako zdrobljene

tropine zmešamo z otrobi ali med ječmenov in ovsen šrot ter vse skupaj primerno navlaženo damo mladi živini. Iz teorije in prakse vemo, da je najbolje dati na dan samo do 1 kg oljnih tropin. Pri tem se je treba ravnati po starosti in teži mlade plemenske živine, sicer pri nekaterih živalih lahko povzročijo motnje v prebavilih ali srbenje in majhne izpuščaje na koži.

Sladne ali ječmenove kali so tudi dobre v zmesi z drugimi močnimi krmili. Najboljše so za molzne krave in odrasle goveje živino.

Za mlado živino je oves in ječmen najboljše močna krma. Ječmen pospešuje rast in oves da največ svežosti, moči in zdrav videz plemenski živini. Nekateri gospodarji pokladajo mladi živini namočeno zrnje. Trdijo, da mlada živina zrnje preslabo prežveči — zgrize in zato slabo prebavi; drugi pravijo, da nekatere živali preveč hlastno jedo in zopet zrnje kar celo pogoltnjejo. Najbolje se snovi prebavijo, če žival zrnje dobro prežveči — zgrize in presliji. Zdrobljeno-šrotano zrnje je lažje prebavljivo in pri tem odpadejo vsi pomisleki in razvade, ki jih imajo nekatere živali.

Mleko je nenadomestljiva krma pri vzreji dobrih plemenskih živali. Zato je najboljše, da ga dobivajo bikci in merjasci skozi tri mesece in telice ter svinjice po osem do deset tednov. Pri tem je mišljeno le posneto in sveže namolzeno mleko, ki razen masti vsebuje vse hranilne snovi v najlepšem razmerju in je obenem najboljše pijalica za odstavljenec.

Mlado plemensko živino krmimo pomaloma in večkrat na dan. Tako krmo živina dobro prebavi in zato hitro raste. Če je v mladosti premalo in slabo krmljena, zastane v rasti in razvoju. Tak zastoj v rasti se v poznejšem razvoju tudi z najboljšo krmo ne da več popraviti.

Odraslo živino krmimo dvakrat na dan, mlado pa je treba krmiti tri do štirikrat na dan. Kjer je več mlade živine je najbolje, da je posebej v hlevu, kjer jo lahko nemoteno krmimo. Isto velja pri prašičerji in drugih domačih živalih. Zelo neprijetno je, če pridemo v hlev in pokladamo krmo mladim živalim ter pri tem spravimo pokonci vse stare ter doječe svinje, ki zaženejo krič in se ne pomirijo, dokler tudi njim ne damo nekaj za pod zob. Med tem, ko stopicajo ob koritu sem in tja, lahko pohodijo mladiča, ki pridejo preblizu.

Našim gospodinjam

Naš vsakdanji kruh

Kruh so poznali že v najstarejših časih. Prvotno so uživali na soncu posušene mlince, kakor jih pripravljajo še dandanes Arabci. Naši pradedje so ob času preseljevanja prinesli iz svoje prvotne domovine rž, iz katere so pekli okusen kruh. V dobi graščinskega jarma pa so bili srečni, če so dobili ovsenega. Še pred desetletji je bil pri nas zelo v čišlih ržen kruh. Po svetovni vojni ga je močno izpodrinil pšenični.

Mesenje in vzhajanje testa

Moka in voda za mesenje ter vsi ostali dodatki morajo biti topli. Kvas najprej preizkusimo tako, da ga nekoliko zmešamo s toplo vodo, dodamo malo moke in sladkorja. Dober kvas bo na toplem prostoru hitro vzhajal. Plesniv, kisel, star kvas nerad, ali sploh ne vzhaja. Na 2 kg moke vzamemo 1 dkg kvasu in dober liter tekočine, to je vode ali mleka. Vzhajan kvas zmešamo z moko, ki jo osolimo in ji dodamo potrebno količino vode. Važno je, da testo dobro pregnetemo, da se sprime. Premalo pregnet kruh je nezdrav, slabo vzhaja in v peči razpoka. Premalo vzhajan kruh je pa gost, težak, trd in težko prebavljiv. Zato vzemimo vedno dovolj dobrega kvasu. Tudi iz vlažne moke je slab kruh. Testo gnetemo tako dolgo, da se loči od rok ali kuhališnice, da postane prožno in je polno mehurčkov. Nato testo pokrijemo in pustimo, da lepo naraste. Če kruh prehitro vzhaja in peč še ni pripravljena, moramo testo še enkrat pregneti. Vendar navadno drugič nič več lepo ne vzhaja in testo se prav rado skisa.

Peka kruha

Ko je peč znotraj dovolj razbeljena (peč pobeli), je pripravljena za vsajanje hlebov. Teden ima peč približno 200 do 250 stopinj Celzija. V peči se napravi na hlebu najprej skorja, ki zabranjuje vročini v notranjost hleba. Če je peč prevročna, skorja preveč otrdi in kruh se v notranjosti ne more dobro posušiti. Tak kruh je vlažen in nezdrav. Če ga jemo, se zlepi v neprebavljive kepe.

Kruh pečemo 80 minut, majhne hlebe manj, večje dalj časa. Ržen in koruzen kruh pečemo dalj kot pšeničnega.

Redilna vrednost kruha

Kruh pečemo iz različne moke. Hranilna vrednost raznih vrst kruha je približno enaka. Le bela moka je preveč očiščena redil-

nih snovi. Črna in enotna moka ohranita vse redilne snovi, zato je črn kruh mnogo tečnejši od belega. Čim bolj je moka bela, tem manj redilnih snovi vsebuje. Bel kruh je sicer lahko prebaven. Uporablja naj se predvsem v bolniški prehrani. Enoten kruh tudi ni tako težko prebaven, kot si mislimo. Treba ga je le dobro zgristi in prežvečiti.

Higijena

Vroč kruh je nezdrav, ker je še mehak in ga ne moremo dobro prežvečiti. Požiramo ga navadno v večjih kosih in zato je težko prebavljiv. Kakor smo že omenili, je kruh, ki je pečen v prevroči peči, tudi nezdrav, ker je premoker in premehek. Če pa je peč premalo vroča, se kruh slabo zapeče. Zdrav kruh mora imeti močno in debelo a ne sežgano skorjo in suho sredico.

Uživanje plesnivega kruha sicer ni škodljivo, vendar ni priporočljivo. Uživanje kruha, ki se vleče, pa je škodljivo.

Shranjevanje

Kruh potrebuje po peki pol dneva ali en dan, da se dobro ohladi. Hranimo ga na zračnem, suhem prostoru — krušnici. Navadno ga pokrijemo s čistimi belimi prti. V vročem poletju se kruh hitro pokvari, postane kisel, plesniv in se vleče, zlasti v vlažnih shrambah.

Dodatki h kruhu

Za povečanje redilnosti in zboljšanje okusa dodamo testu tudi jajca in razne masčobe. Jajca delajo testo bolj suho. Mleko, olje in krompir pa povzročajo, da je testo bolj voljno, sočno; kruh je rahel in se ne posuši tako hitro.

ŠE NEKAJ PRAKTIČNIH NASVETOV

Ne obešaj brisače vedno na istem koncu, sicer se na nasprotnem koncu prehitro izrabi. Zato prišij trak za obešanje na obeh koncih brisače.

Čebula ne gnije, če jo hranimo v suhem, zračnem in hladnem prostoru. Dobro je, če jo za nekaj časa v jeseni obesimo v dim. Dim zamori gnilobne glivice in tudi prepreči predčasno odganjanje.

Odrezano čebulo ne pusti valjati med celo čebulo, ampak jo položi z odrezano stranjo na sol. Tako ostane čista in sveža.

Duh po česnu ali čebuli odpravimo iz ust, če spijemo skodelico mleka.

Duh po ribah odpravimo iz posode, če jo pred umivanjem močno zdrgnemo s časopisnim papirjem. Za umivanje vzemimo vročo vodo, kateri dodajmo malo sode.

Slab duh iz bolniške sobe odstranimo, če postavimo vanjo posodo s precej močno hipermanganovo raztopino.

Slab duh v jedilnih omarah se prav rad razširi zaradi razkravanja jedil. Tega odstranimo, če umijemo omaro znotraj s hipermanganovo raztopino.

Tržno poročilo

Stanje cen volov za meso in bikov je na Koroškem precej stalno in se giblje le od 8.50 do 10.— šil. za kilogram žive teže. Povpraševanje po klavni živini ni v vseh predelih dežele enako. Največ mesa porabijo v krajih, ki imajo močan tujski promet.

Krave za meso prodajajo po 7.— do 9.— šil., dobre telice po 8.50 do 9.50 šil.

Zaklani prašiči so po 17.50 do 18.50 šil.; živa teleta so po 12.50 šil. Svinje in teleta uvažajo v Avstrijo iz Jugoslavije, zato so cene razmeroma stalne.

Prašički stanejo v celovškem in velikovškem okraju 18.— do 20.— šil.

Zelenjava in sadje na celovškem trgu:

Glavnata salata	šil. 4.— do 5.—
endivija	šil. 4.— do 5.—
cvetača (karfijola)	šil. 5.— do 7.—
krompir	šil. 1.— do 1.20
jajca (komad)	šil. 1.10
česen	šil. 10.— do 12.—
paradižniki	šil. 4.— do 5.—
kumarice za vlaganje	šil. 4.— do 6.—
čebula	šil. 2.— do 3.—
hren	šil. 10.— do 12.—
korenje	šil. 3.— do 4.—
zelen grah v stročju	šil. 6.—
zelen fižol v stročju	šil. 3.— do 4.—

MOPED HMW 50, novo praktično motorno kolo

Tovarna motorjev v Halleinu (Halleiner Motorenwerke) je začela pred dvema letoma z izdelovanjem posebnega lahkega motornega kolesa, ki se imenuje MOPED. V minuli sezoni je tovarna dobavila Holandski že 12.000 motornih koles te nove vrste. Sedaj pa je začela tovarna prodajati ta motorna kolesa tudi doma v Avstriji. Razmeroma zakasnela dobava motornih koles domačim zanimanjem je posledica raznih zakonitih določil, zaradi katerih je bilo potrebno tudi deloma spremeniti konstrukcijo koles, po katerih je veliko povpraševanje v inozemstvu. Četudi je vsled te izpremembe v konstrukciji zmogljivost motornega kolesa malenkostno zmanjšana, bo kljub temu kolo tipa MOPED HMW 50 gotovo v kratkem v Avstriji zelo priljubljeno. To je posledica izredno posrečene izdelave in pa čudovito nizka cena, katere gotovo ne bo mogla nobena tovarna še znižati.

Motor novega MOPED kolesa ima 49.9 ccm dvilžne vsebine — Hubvolumen (dvig 44 mm, izvrtina 38 mm). Pri 4.500 U/min daje motor 2.2 konjski

sili, kar odgovarja 44 konjskim silam na liter (44 HP/L).

Motor dobavi tovarna po želji naročnika z dvojno ali enojno prestavo. Vklpiti in izklopiti pa je mogoče motor z navadnim okretnim prijemom na vklopnem vzvodu na koncu leve balanse na motornem kolesu, tako kakor je to pri različnih tipih težjih motornih koles. Pri drugem tipu motornih MOPED koles pa je zagon še bolj enostaven. Kolo MOPED vozimo s hitrostjo 6—7 km na uro (torej skoraj navadna peš-hoja) in motor se sam vklpiti. Nato je treba s prijemom na plinskem vzvodu uravnati hitrost. Kakor hitro pade hitrost pod 6 km/h, se motor avtomatično izklopiti iz prenosa sile. Večje enostavnosti si že skoraj ne moremo zamisliti.

Okvir MOPED motornega kolesa je izdelan izredno okusno iz brezšivnih cevi; v ta okvir so nato vdelani ostali potrebni deli. Vzvod za pogon z nogo žal ni montiran direktno na motor, ker bi bilo to proti avstrijskim predpisom. Ti predpisi tudi omejujejo hitrost. Paralelogram-peresne vilice zelo dobro izrav-

navajo vse tresljaje zaradi neravne ceste, v kolikor teh tresljajev že ne zmanjša pnevmatika. Peresne vilice izravnavajo tudi male sunke pri vožnji. Zavarovanje omogočata dve zavori, s stopalom (pedalom) na zadnjem kolesu in z bobnom na prednjem kolesu. Pri daljši vožnji navzdol pa deluje motor sam kot zavora. Na MOPED motornem kolesu, ki tehta 33 kg, je montiran bencinski tank z vsebino 5.5 litrov. To omogoča, da se moremo z MOPED motornim kolesom peljati do 400 km daleč. Močen svetlobni reflektor z zasenčenjem, zelo udobno sedalo, priprava za prtljago, pumpa, različno orodje in še marsikaj drugega je dokaz, da je tovarna mislila res na vse, kako bi mogla dobaviti naročnikom najboljše lahko motorno kolo.

To hočejo tudi zastopniki halleinške tovarne motorjev na Koroškem:

Tvrdba JOHAN LOMSEK, št. Lipš
Tvrdba NIEMIEZ & RIEPL, Velikovec
Tvrdba FRANZ ORASCH, Zelezna Kapla

NOVO 50 ccm

MOPED kolo HMW 50

od šil. 3.100.— do 3.600.—

Vozno dovoljenje ni potrebno
Obdavčenja ni
Zavarovanje ni predpisano

Fa. Johann Lomšek
ST. LIPŠ POŠTA EBERNDORF

S KOLESI V NARAVO

Kolesa raznih tipov
pod ugodnimi plačilnimi pogoji
tudi na obroke

Niemiez & Riepl
popravljalnica in nadomestni deli
VELIKOVEC — VÖLKERMARKT

NOVO 50 ccm

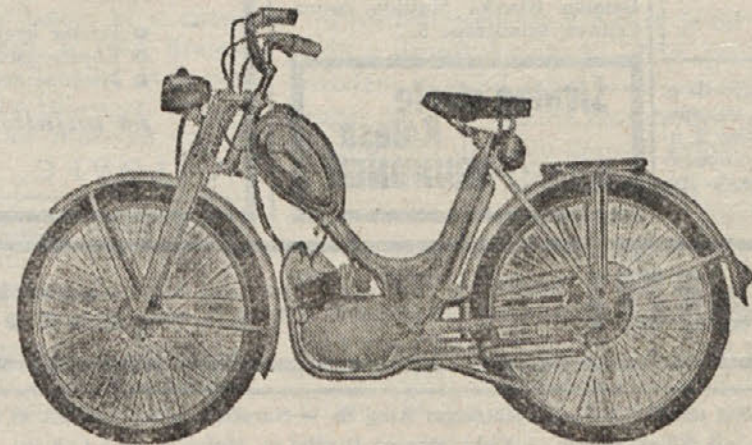
Motorno kolo MHW 50

hitro dobavljeno od šil. 3.100.— do 3.600.—

Zavarovanje ni predpisano
Obdavčenja ni
Vozno dovoljenje ni potrebno

FRANZ ORASCH
prodajalnica in popravljalnica
ZELEZNA KAPLA — telefonska številka 21

MOPED HMW 50

Lična izdelava
Elegantna oblika
Nizka cena

J. S. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

Roman

(82. nadaljevanje)

Na srednji pa se je v čistih, trebušastih steklenicah s širokimi vratovi rjavo in zeleno svetila pražena in surova kava, progasti bonboni in kisle kumarice, na spodnji polici pa zviti kutonovi, sukna in platna, čez nje pa lepo zložene svilene obleke, trakovi in predpasniki, suknjiči, šali, nogavice in rokavice. Vse je žarelo v živih barvah in ženskam so srca v prsih trepetala po njih, tako so si jih ob pogledu nanje želele. Kaj so proti temu njihove kmečke doma tkane preje, „vzorci“, platna, moldni, mezan in kanafasi? Kaj so proti temu grobi moški ovčji kožuhi in „živalske“ hlače iz ovčevine ali kozlovine? Za razstavo blaga služijo tudi vrata. Ob njih stoji predvsem sveženj trstikovih bičevnikov, z lepimi, z rumenimi žeblički obitimi ročaji, ob njih pa visi šop jermenastih bičev s pisanimi rdečebelimi cofki in naveski, tu je sodček ostrodiščih slanikov.

Pa niti vrata ne zadostujejo za vso robo. Steno okoli vrat je Salomon Steiner nabil z žebli in kavli in po njih razvesil krampe, lopate, motike, vile, kose, sekire in na vsak kos s kredo napisal neznatno ceno, kar smešno nizko proti tisti, katero je terjal kovač za sekiro ali vile. Toda prava zaloga robe je bila znotraj. — Na tleh so stale polne vreče drobne moke „za torto“, vreče sliv, riža, tam je gugala tudi velika decimalna tehtnica, platišča za kolesa, liti, loščeni in glinasti lonci, smrdel je petrolej, dišalo

žganje in vžigalice; s stropa so visele luči, sveče, verige, vrvi, pipe in šolske torbe, ob stenah pa je v novih predalih ležalo blago vseh okusov. „Vse, kar si srce želi in kar si kdo izmisli, je pri meni naprodaj,“ se je ljubeznivo smehljal za pultom mali Salomon in z njim sta se v trgovini vrteli še dve ženski, ena starejša in grda.

Pod čudovitim nosom so ji rasle črne koccine kakor fantom in med hojo se je gugala kakor raca. Ob njej pa je bilo dekle, ki ni bilo podobno ne trgovcu ne trgovki, imela je lep obraz, kakor da je naslikana, v vsem ostalem pa je bila zelo podobna tisti na vratih naslikani točajki.

Nenavadna novost je dražila vse Putimce. Z očmi so škilili v trgovino, postajali pred izložbo, pazljivo pregledovali robo, toda do sedaj čez prag niso stopili, niti tedaj ne, ko se je med vrati prikazal Salomon in s čepico v roki klical: „Moj poklon, gospodar, moj poklon, gospodinja, stopite noter, ogledajte si moje trgovino, niti vlakca vam ni treba kupiti, zastoj vam bom nalil silce likerja, da vas ogreje, zastoj vam dam škarnicelj sladkorčkov za otroke doma.“ Zaman so vse vabe, zaman obljube. Putimci so „glavači“, še naprej hodijo v trgovino k Halum in Žižkom, še naprej v gostilno „staro“ in „novo“. Otroci so otroci, ti še nimajo pameti. Kdaj pa kdaj oblegajo trgovino in tedaj pride ven gospa Steinerjeva in lice ji obkroža kar najljubeznivejši nasmeh.

„Čigav pa je ta lepi fantek?“ vpraša priliznjeno in drži palčico sladkorja med prsti. Kakor če med vrabce ustreliš, se razletijo otroci in se prikažejo šele tedaj, ko trgovka zgine v trgovino.

Pa tudi odrasli posli ne morejo prema-

gati radovednosti. V nedeljo si fantje ogledujejo žepne nože, pipe, mošnjičke za tobak in denar, dekleta pa občudujejo prstane, zaponke, uhane. Sedaj pa ne pride ven gospod Steiner, ne „Frau Steiner“, ampak se med vrati prikaže „gospodična“. — Oblečena je v životec, rdeč kakor kri, in tesen, kot da je ulit nanjo, prepasana je z belim predpasnikom, izpod katerega krilca pa kukajo v rdeče nogavice in v črne šolne obute nožice, nad belim čelom pa ji v črnih, umetno počesanih lasih frifota kakor metulj rdeča pentlja. — Nasmeje se in izza rdečih ust se zablišne vrsta drobnih, ostrih zob. Ozre se in iz črnih, žgočih oči švigne blisk, in katerega izmed fantov zadene, ta se kakor uročen strese, kakor da ga je zalila vročica, zardi do ušes in obstoji kakor prikovan z očmi, uprtimi v tla, in se ne gane, kakor da je na rokah in nogah povezan.

„Stopite naprej,“ se smehlja in žvrgoli gospodična, „ne bojte se in vstopite, videli boste, videli boste kako poceni je pri nas, kako boste zadovoljni, videli boste, kako lepo vam bo pri nas.“

„I, čemu bi k vam hodili,“ se je oglasil Cimburov Martin, po očetu silak. „Nam je bilo dobro, preden ste vi prišli, in nam bo dobro tudi brez vas“, ter se obrnil na peti in šel proč, drugi pa za njim.

„Fuj, kakšne oči ima!“ pljuvajo fantje.

„Fuj, kako je oblečena!“ pljuvajo dekleta.

„Fuj, taki zarobljenci!“ pljuva v trgovini gospodična po tihem in previdno, da je ne bi kdo slišal.

Gospoda Salomona neuspeh ne straši. „Molčite in potrpite,“ opominja svoji po-

močnici, „samo da pridejo sem gospodje polirji, pa boste videli, kako bo ta kmečka sodrga drla k nam, mi jo bomo pa ogledali in oskubeno metali ven!“

In prišli so inženirji, polirji, prišli so tudi „capini“ in gradnja se je začela. Inženirji so imeli za trgovinsko sobo svojo posebno izbo. Nad vrati je visel napis: „Vinarna“. In rdeča gospodična jim je točila rdeče vino. Polirji pa so sedeli v trgovini, pili likerje in se zalagali z ribami v olju; njim je stregla gospa Steinerjeva. Na dvorišču pod dvema kostanjema pa so za grobimi, iz desk zbitimi mizami na dolgih klopih iz surovih desk sedeli delavci in trgovci jim je kar iz soda točil sivo, motno žganje. Ko so začeli sem jezdit tudi častniki iz Piska in so kapljali sem železniški uradniki iz postaj, tedaj se je Putimcem posvetilo.

„Sodoma, prava živa Sodoma je tam,“ je presodil bajtar Sterba.

Beseda se je prišla in nihče več ni drugače govoril o trgovini kakor „v Sodomi“.

(Dalje prihodnjič)

URADNE OBJAVE

Zveza svetlega goveda za Koroško in Štajersko

V petek, dne 10. septembra 1954 razprodaja krav v št. Vidu ob Glini v živinskem hlevu, začetek ob pol 10. uri.

Prigon: 60 brejih telic in krav.

Vse živali z zdravniškim potrdilom nimajo reakcijske tuberkulozne bolezni in Baz. Bang.

Ugodne nakupne možnosti!

Predno v šolo — k WARMUTHU...

ZA DEČKE:

Obleke iz dobrega trpežnega blaga	148.—
Športni plašči	174.—
Gozdarski plašči, 1a loden, tudi za dekleta	132.—
Hubertus plašči, 1a loden, tudi za dečke	162.—
Kratke hlače iz blaga	35.—
Jopiči, enobarvni ali karirasti	55.—
Puloverji z dolgimi rokavi	27.—
Puloverji brez rokavov	26.—

Blago za obleke, 140 cm	89.90
Srajce, kariraste	28.50
Telovadne hlače iz klota	11.70
Telovadne jopice	8.50
Karirasta flanela za športne srajce	13.40
Karirasti zefir	9.90

ZA DEKLICE:

Plašči iz dobrega športnega blaga	174.—
-----------------------------------	-------

Kuli-jopice	71.50	Enobarvna pralna flanela	11.60
Obleke iz barhenta	46.—	Vistra pralno blago	7.80
Športna krila	44.—	Otroške nogavice	6.50
Puloverji z dolgimi rokavi	27.—	Otroške dokolenke	8.60
Telovadniki z dolgimi rokavi	48.—	Telovadni kroji	77.60
Hlače	7.—	Telovadne hlače	25.50
Barhent za obleke	12.90	Snučarske hlače iz lodna	74.—

V TEM TEDNU — OSTANKI — dobite jih že od 20 grošev naprej

WARMUTH BELJAK-VILLACH, Hauptplatz 22

Dolgo žije, ki SCHLEPPE pije

ÖSTERREICHISCHE TABAKREGIE

Lederbekleidung nur beim Erzeuger. Wernisch Friedrich, Villach, Italiener Strasse 22. — Qualität entscheidet!

Štedilniki s centralno kurjavo (gretje sobe iz štedilnika), štedilniki s kotli na pritisk, štedilniki z bakrenimi kotli, domače krušne peči, dvonadstropne s prekajevalnico s kurjavo na les ali elektriko, Sepp Krobath, gradnja peči in štedilnikov, št. Vid na Glini - St. Veit a. d. Glan, obisk in ponudba brezplačno.

RADIO-APARATE vseh znamk pri Vasem radio-svetovalcu OTTO GAGGL Beljak — Villach

Gummistrümpfe für Krampfader und geschwollene Beine, GUMMI-MATRATZEN, GUMMISTIEFEL, KEGELKUGELN aus GUMMI GUMMIHAUS WIEDNER, KLAGENFURT, Bahnhofstrasse - Lidmannskygasse.

Električni komfort za kuhinjo in gospodinjstvo za tebe, za mene, za vse! HAAS & CO. CELOVEC, Bahnhofstr. 3

Krasni damski puloverji 29.— šil. Kombineže 22.— šil. Moške srajce od 35.— šil. naprej, klotaste moške spodnje hlače 15.— šilnigov. STOFFSCHWEMME, KLAGENFURT, Marktplatz.

Damska frizerka Matilda Zotter, Celovec, Salmstrasse 3.

Šivalne stroje Kolesa GRUNDNER Celovec Wönneg. 10

Pletenine Helene Illitsch iz Strassburga bodo letos zopet v veliki izbiri, z mnogimi novostmi in dobri kvaliteti zastopane na pliberškem sejmu. Helene Illitsch, pletenine, Strassburg, Koroška.

Objava. Dajem na znanje, da g. Manfred Millionig, lesni nakupovalec v Pliberku, Schlossgasse 2, ni več upravičen z mojim opolnomočenjem sklepati lesne kupčije. — August B. Zechner, Celovec.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja, 5. 9.: 07.00—07.05 Duhovni nagovor 07.05—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 6. 9.: 13.55—14.05 Poročila, objave. 14.05—14.25 Iz tehnike in znanosti. 18.45—19.00 Za našo vas. — Torek, 7. 9.: 13.55—14.05 Poročila, objave. 14.05—14.15 Zdravniški vedež: Ali pospešujejo hormoni rast naših las? 14.15—14.25 Kulturne vesti. Sreda, 8. 9.: 13.55—14.05 Poročila, objave. 14.05—14.25 Za ženo in družino. 18.45—19.00 Glasba na ljudskih glasbilih. — Četrtek, 9. 9.: 13.55—14.05 Poročila, objave. 14.05—14.25 Slovenske pesmi izvajata Miro Kernjak in Rudolf Pilihi. — Petek, 10. 9.: 13.55—14.05 Poročila, objave. 14.05—14.25 M. Jezernik: Medvedek Godrnjavček. 18.45—19.00 K'k je buo — pa k'k je še kaj... (I) V Dobu pred 70. leti in danes. — Sobota, 11. 9.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — Nedelja, 12. 9.: 07.00—07.05 Duhovni nagovor. 07.05—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Opozarjamo na spremenjeni čas oddaj od 6. 9. 1954 naprej!

POHIŠTVO

RUDOLF IN SIEGFRIED SLAMA

CELOVEC-KLAGENFURT, St. Veiter Str. 15 Telefon 22-58

V največji izbiri spalnice, kuhinje, posamezne pohištvo, fotelji, stoli in kavči. — Ugodne plačilne olajšave po dogovoru. Sprejemamo tudi „Haushalts- in Eisenbahner kreditscheine“ — Obiščite naše razstavne prostore na St. Veiter Strasse 15 in Sponheimerstrasse

Pupp doktor

TRGOVINA OTROŠKIH POTREBŠČIN

nudi:

- Poletne igrače ● Obleke za deklice
- Kopalne garderobe ● Obleke za fante
- Narodne noše ● Otroške vozičke

po najnižjih cenah

CELOVEC, OBSTPLATZ

Bekanntmachung. — Gebe bekannt, dass Herr Manfred Millionig, Holzeinkäufer, Bleiburg, Schlossgasse 2, nicht mehr berechtigt ist mit meiner Vollmacht Holzgeschäfte zu tätigen. — August B. Zechner, Holzhandel, Klagensfurt.

Hiša dobrega pohištva 4 PREDNOSTI:

1 Ogromna izbira — nad 100 kompletnih pohištvo 2 Najboljše in najcenejše pohištvo v Avstriji. — Spalnice iz trdega lesa samo 3.900 šil. 3 Plačila na obroke brez obresti 4 Dostava na dom z lastnim posebnim avtomobilom

STADLER-MÖBEL

CELOVEC — KLAGENFURT, Theatergasse 4

IKOFLEX Ia

Novar 3.5 — Prontor Sv šil. 1701

PhotoKofler VILLACH

Kolesa, motorji, različni štedilniki, lastna delavnica za stroje, delo solidno in poceni v znani celovski mehanični delavnici

Zanesljivi odjemalci dobijo tudi na obroke.

Johann Novak

MEHANIČAR IN KLJUČAVNICAR KLAGENFURT, Feldmarschal-Konrad-Pl. 1

Plašči, plašči, plašči!

Modelni iz čiste volne, prvovrstna izdelava po nedosegljivo nizkih cenah samo

v trgovski hiši KOROŠKA

Umshaden

Celovec-Klagenfurt am Fleischmarkt